

„Festivalul Iei la Dunărea de Jos”

De Sânzieni, poartă cu mândrie cămașa strămoșească!

Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, instituție aflată în subordinea Consiliului Județean Galați a organizat în perioada pe 24-26 iunie 2022, „Festivalul Iei la Dunărea de Jos”. Evenimentul s-a desfășurat în zona pietonală centrală Spicul - Fata pe valuri, unde timp de 3 zile au avut loc expoziții de cămăși tradiționale, șezători și ateliere de lucru, demonstrații meșteșugărești, momente artistice, dar și Târgul meșterilor populari, aflat la ediția a XX-a, cu participarea artizanilor din cele mai importante zone etnofolclorice: Ilfov, Prahova, Vrancea, Suceava, Argeș, Neamț, Brăila, Brașov și Galați.

Pe 24 iunie, gălățenii au fost invitați la spectacolul susținut de Ansamblul Folcloric „Doina Covurluiului” împreună cu oaspetele special, Adriana Ochișanu, iar în seara de 25 iunie, pe scena amplasată în zona Fântâanii „Fata pe valuri”, a urcat cunoscuta interpretă de muzică populară, Laura Lavric.

LANSARE PROIECT TRECUTUL ARE UN NOU VIITOR

**Cooperare transfrontalieră pentru valorificarea
patrimoniului cultural din Galați, România și Hîncești,
Republica Moldova**

**Centrul Cultural Dunărea de Jos
va avea sală de spectacole**

Președintele Consiliului Raional Hîncești - Iurie Levinschi, Președintele Consiliului Județean Galați - Costel Fotea, BRTC - Fulga Turcu

LUCRĂRI Galați, România

O sală de spectacole nouă
la Centrul Cultural
„Dunărea de Jos” din Galați

Construcția va fi alipită, pe latura de vest,
clădirii existente a Centrului Cultural, aceasta
din urmă fiind înscrisă în Lista Monumentelor
Istorice sub numele de „Casa Gheorghiade”.

Construcția va adăposti și un
studio de înregistrări, cabine pentru
artiști, foaier, mansardă cu săli de
expoziție și o terasă circulabilă,
parțial acoperită.

An architectural rendering of a modern building with a red roof and white walls. The building has multiple windows and a clean, contemporary design. It is shown from a low angle, emphasizing its height.

ART CITY
Festivalul Internațional de Literatură
POEZIA - PORT LA DUNĂRE

Întâlnire la Consiliul Județean Galați: Vicepreședintele Consiliului Județean Galați, Doina Cucu, Managerul Centrului Cultural Dunărea de Jos, Vali Viorel Sandu și Florina Zaharia, Uniunea Scriitorilor din România.

ART CITY Festivalul Internațional de Literatură POEZIA - PORT LA DUNĂRE

Vizita scriitorilor la Podul peste Dunăre

Vicepreședintele Consiliului Județean Galați, Doina Cucu și Managerul Centrului Cultural Dunărea de Jos Vali Viorel Sandu

Președintele Consiliului Județean Brăila, Francisk Iulian Chiriac, Managerul Centrului Cultural Dunărea de Jos, Vali Viorel Sandu și Președintele Filialei Sud Est a Uniunii Scriitorilor din România, Florina Zaharia în prima zi a Festivalului Internațional de Literatură POEZIA - PORT LA DUNĂRE

ART CITY
Festivalul Internațional de Literatură
POEZIA - PORT LA DUNĂRE

Terasa Dunării, Primăria Municipiului Galați a găzduit una dintre întâlnirile cu scriitorii: Ionuț Pucleanu, Primarul Municipiului Galați, Florina Zaharia, Varujan Vosganian, Iulia Costescu, Daniel Hulpe (BCR)

Concert GEMINI: Nicu Alifantis si Răzvan Mirică - Foisor, Faleză inferioară

Cele douăzeci și patru victorii de etapă ale pictorului Belgritte (I) ficțiune **traducere inedită de Carmen ANDREI**

1. Dacă Belgritte s-a interesat de Turul Franței, au scris mulți critici de artă, dacă a pictat ciclul Victoriei de etapă (și zîmbesc când cuvîntul acesta, ciclu, se ivește spontan sub pana mea) a făcut-o pentru că a vrut să rivalizeze cu celebrii Fotbaliști ai lui Nicolas de Stael. Majoritatea confrăților au dedicat chiar pagini întregi care se voiau bine informate influenței covârșitoare pe care de Stael ar fi avut-o asupra pictorului belgian fără să se sublinieze faptul că cei doi s-au cunoscut la Academia Saint-Gilles și că erau adesea văzuți împreună pînă tîrziu în noapte tîndălinind prin barurile din jurul acestei școli de artă, prin piața drăguță în formă ovală care se numește Curtea Saint-Gilles. Iată unde vagabondează așa-zisa critică biografică a operelor de artă! Ca și cum cei doi pictorași - iertat să-mi fie acest cuvînt mai tare, dar talentul, atît la de Stael, cît și la Belgritte, nu s-a revelat decît după ce au trecut prin Academia Saint-Gilles - ca și cum, revin, faptul că cei doi pictorași se chitrofoneau adesea împreună ar fi fost vreo dovadă a influenței pe care ar fi putut-o avea unul asupra celuilalt! E absurd! Sau e mai degrabă un retard mental al celor care emit astfel de păreri: e de ajuns ca unul dintre ei să scoată o asemenea tîmpenie, că ceilalți, asemenea mioarelor lui Panurge, să repete imediat după cum au chef. Am strîns mai exact douăzeci și trei de articole consacrate *Victoriilor de etapă* ale lui Belgritte: douăzeci și unul dintre ele trimit la *Fotbaliștii* lui Nicolas de Stael; optsprezece ne amintesc că cei doi artiști s-au cunoscut la Academia Saint-Gilles; șaptesprezece dintre ele insistă pe așa-zisa influență a pictorului de origine rusă asupra compatriotului nostru Belgritte. Oare cum să găsim totuși legătura dintre stilul amețitor al *Victoriilor de etapă* în care schițarea ușoară din tablou ce aproape că atinge transparența, cu greutatea siluetelor lui de Stael, cufundate în pasta de guașe densă cu care acest artist își acoperă pînzele! Dar eu nu ți-aș mai risipi bunătate de cerneală magenta din călimară ca să contrazic acest gen de afirmații. Istoria picturii, Istoria cu majusculă, cea măreață și adevărată, care se înalță sus de tot ca să descrie cu toată certitudinea drumul exact din artă și ca să-i arate punctele culminante, exact Istoria asta duce la păreri ridicole.

2. Să-mi fie permis să dezvălui acum - ceea ce m-am ferit să o fac pînă acum, din pudoare și discreție - că datorez prieteniei pe care mi-o purta marele Belgritte să fi fost zi de zi martorul privilegiat al realizărilor acestor *Victorii de etapă*. Se întîmpla, ne amintim bine, în 1958, chiar în anul Expoziției Universale de la Bruxelles. Încă din primăvară, de fiecare dată cînd îl vizitam pe pictor la atelierul lui, constatasem cît de febril era, dacă nu grijuliu, ca și cum era stăpînit de un proiect pe care îl aștepta suferind și cu speranța ca se va concretiza. El, care era mereu nerăbdător să-mi audă comentariile despre tablourile în facere, abia catadicsea să mă asculte. Mintea lui era în mod vădit aiurea, în altă parte. Mai abitir: trebuie să mărturisesc, chiar dacă nu îndrăzneam să i-o spun, că, în ciuda faptului că nu erau

terminate, era de așteptat ca pînzele lui să nu prezinte nimic excepțional. De altfel, ele nici măcar nu apar în catalogul operelor complete ale lui Belgritte, ceea ce ar însemna că n-au fost terminate niciodată sau chiar că au fost distruse (Folosesc condiționalul căci catalogul operelor complete întocmit de fratele artistului, cred ce gîndesc, spunea unul dintre bătrînii mei profesori cu un zîmbet ironic; nu o să discut aici despre calitățile de scriitor ale fratelui respectiv - sunt alții mai îndriduiți să o facă - o să mă mulțumesc să precizez că scrierile lui nu prea sunt pe gustul meu și, mai ales, să adaug că un scriitor nu are în mod obligatoriu rigoarea unui critic de artă profesionist și că mereu o să mă mire felul în care, după moartea pictorului, acest personaj a refuzat sec să colaboreze cu mine la alcătuirea catalogului despre care vorbim. Dar să revenim la *Victoriile de etapă*.) într-o marți - căci mă duceam întotdeauna la atelierul lui Belgritte marțea spre seară - într-o marți deci, numai ce am intrat la el că și constat cu surprindere că nu a mai lucrat nimic la pînzele lui de la ultima mea vizită. Uite că ceva era excepțional pentru un pictor care se încrîncena să lucreze și care nu trăia - dacă exceptăm relațiile sale amoroase din ce în ce mai nestatornice - decît pentru culorile și pensulele lui. Mă ferii totuși să emit și cea mai mărunță observație. Conversația noastră se învîrte la început în jurul veștilor pe care mi le dăduse Gayo la telefon chiar în acea dimineață din Genappe unde încă mai locuia (asta se întîmpla înainte ca acest prieten comun să se stabilească la Guemesey). Mai apoi, conversația începu să lîncezească. Am vrut să o umplu povestindu-i vizita mea la expoziția lui Tefler, minunatul pictor animalier pe care tocmai îl văzusem la Paris, dar am înțeles de îndată că pe Belgritte nu-l interesa subiectul. Tăcerea se instalează, o liniște care dură mai multe minute și pe care o rupse brusc:

- „Bătrîne, tu ce faci în luna iulie ce vine?

- Ale foarte simplu, sper să termin monografia despre Scott la care muncesc de multă vreme.

- Și dacă n-ai face nimic?

- Adică cum?

- Și dac-ai urmări Turul Franței cu mine? Vreau să spun: să-l urmărim la fața locului, etapă cu etapă?”

Am fost așa de uimit că mi-a căzut din mînă ceașca de cafea pe care tocmai o duceam la gură. A picat pe podea și s-a sfărîmat trist. Am sărit ca ars, moșmodind niște scuze și m-am încercat să șterg urmele neîndemnării mele.

„Hai lasă, nu-i nimic! mai degrabă, ascultă-mă!”

Cu un gest hotărît, Belgritte mi-a poruncit să mă așez.

„Deci ești de acord?

- Păi...

- În numele prieteniei noastre, acceptă! Numai tu ai putea să-mi aduci sprijinul de care am nevoie. Înțeleg prin asta un sprijin moral. Prezența constantă a unui prieten care mi se aseamănă pentru că și el și-a dedicat toată viața artei. Am un proiect magnific, bătrîne, un proiect care mă obsedează

de vreo cîteva săptămîni. De cînd, într-o dimineață, cînd plecam, l-am întîlnit pe brutar.

- Cu brutarul tău?

- O iluminare, dragul meu. O adevărată iluminare.

- Rogu-te, explică-mi mai bine.

- Brutarul meu este un ciclist amator. L-am văzut pedalînd cu alți bicicliști. Și, dintr-o dată, am avut un flash pe culorile sclipicioase ale tricourilor și pe strălucirea bicicletelor lor. Și, dintr-o dată, am avut un vis de mărire. Știi bine cit sunt de ambițios. Să pictez un ciclu, un întreg ciclu și, de ce nu, despre Turul Franței, m-am gîndit eu. Turul Franței, bătrîne! Ce idee frumoasă, nu-i așa? Ce idee superbă!”

Cu cît prietenul meu vorbea mai mult, cu atît mai mult se însufleța.

„Chiar ieri i-am expus proiectul meu lui Luc Varenne. Știi cine e Luc Varenne?”

Cum să nu știu cine era caricatura aia gălăgioasă pentru că, în ciuda protestelor mele fără de sfîrșit, la cel mai mic meci de fotbal, vecinul meu de deasupra dădea radioul la maxim ca s-audă tot imobilul? Dar faptul că Belgritte îl cunoștea pe reporterul sportiv de la radioul național mi se părea tot atît de aiurea ca o pisică cu cap de ciînc.

- E văru-miu. Nu mă văd cu el niciodată, bineînțeles. Avem preocupări și trăim în lumi complet diferite.

- Firește.

- Dar m-am întîlnit ieri cu el. Eu am vrut să ne vedem. Este un om foarte plăcut.

- Chiar așa?

- Și, imaginează-ți că e foarte deschis. Chiar dacă nu-i preocupat defel de chestiile artistice, m-a ascultat curios. Mi-a spus că ideea mea era complet fantezistă - vorbesc în termenii lui - și că-l distra copios. Deci, a fost de acord cu ea. Este de-a dreptul generos din partea lui, nu crezi?

- Belgritte, dragul meu, să trecem la ce-i important. Care-i ideea mai concret?

- Da, a fost generos, pentru că riscăm să-l încurcăm. Mai ai chestia aia care birîie?

Chestia aia care birîie, cum îi spunea Belgritte, era o frumoasă Harley Davidson pe care o stăpîneam abia de un an și care a înlocuit-o pe Sarolea călărită ani în șir. Și nimic nu împiedică un critic de artă pasionat să fie și un motociclist pasionat, obișnuit să răspund, cu un ton, trebuie să mărturisesc, ușor agasat, tuturor celor care se mirau de gustul meu pentru plimbările cu motorul. Ca și cum contemplarea picturii și meditația permanentă despre semnificația profundă nu se potriveau neam cu starea de semi-beție pe care o dădea acest mijloc de transport care-mi era atît de drag!

„Da’, numai că eu...”

- Deci totu’-i în regulă. Bătrîne, uite ce-o să facem noi doi în iulie. Eu o să fiu în mașina radioului unde mai e un locușor

- Luc Varenne mi-a spus că se strofoacă să facă rost discret de toate autorizațiile necesare, se pare că actualul director de emisiuni sportive este un mare amator de artă -, și tu ne însoțești pe motorul tău. O să urmărim cele douăzeci și patru etape ale Turului la cîteva metri de alergători o să putem asista la toate peripețiile, înainte să trăim toate sosirile în tribună alături de văru-miu. Mai apoi, o să duc degrabă în

camera mea de liotei. O să-ți cer să ajungi în fiecă zi înaintea mea ca să-mi instalezi materialele pe care o să le las de dinainte în cameră - n-aș lăsa în grija nimănui treaba asta. Pătruns de ambianța deosebită a etapei, o să pictez de-ndată ce-o să vă pe linia de sosire: sprintul plutonului, sprintul vreunui grup mai mic, victoria vreunui solitar, totu-i e potrivit. Dacă-i musai, o să lucrez pînă noaptea tîrziu poate pîn-în zori căci refuz să mai fac vreun retuș pe urmă. Asta va fi proba mea personală, Turul Franței al lui Belgritte. O să pornim încă de pe 26 iunie. A, ce proiect frumos! Prima etapă va fi Bruxelles-Gand, căci anul acesta Turul începe în Belgia, după cum bine știi, firește.

- Nu, nu știam”, îi răspunsei pe măsură ce simțeam căscîndu-se în mine o prăpastie de perplexitate.

Dar, preocupat de ale lui, prietenul meu nici măcar nu a auzit răspunsul meu. Așa cum n-a căutat măcar să audă dacă sunt de acord, i se părea ceva evident. Ochii-i scînteiau, statura lui de atlet se însufleța și pletele lui lungi și frumoase îi dansau pe umeri în ritmul detaliilor pe care mi le dădea despre proiectul său. Da’, dumnezeule, de unde i s-a năzărit? (eu, bătrînu’, care avea un stil cam învechit, așa cum spuneau niște confrăți care nu prea mă aveau la inimă -, învechit! ce tîmpenii tre’ să mai auzi uneori! - tocmai am scos un „dumnezeule!” și nu mi-l iau înapoi că țin să-mi exprim agitația care mă tulbura pe dinăuntru în acea clipă). Ei da, dumnezeule! (chiar repet) cum am putut eu să nu ghicesc că era chiar ideea lui, eu care credeam că discern sursele profunde care îi hrăneau inspirația? Ciclismul! Turul Franței! Niciodată, în vecii vecilor, nu-l auzisem manifestîndu-și cel mai mic interes, nici pentru sport în general, nici pentru acesta în special și, încă nici atît pentru marea cursă care este încununarea sportului. A avut și Belgritte perioada lui inspirată de marile epopei homerice, a avut și epoca magnifică a autoportretelor, vremea atît de productivă a metaforelor care stîrnesc rîsul, după cum le numea el însuși, cînd vroia să creeze analogii picturale din poezia prietenului nostru Gayo, a avut mai apoi faimoasa perioadă a marilor nuduri, apoi, pînă la tragica lui dispariție, cea a izolării în abstracțiunea genială a tablourilor numite Cenușiu și nimic altceva decît cenușiu, ansamblul acestei prodigioase diversități fiind totuși pecetluit de o coerență profundă - da, pecetea unei coerențe profunde: folosesc din nou cu bună știință această ultimă expresie pe care a găsit-o bună de ironizat un comentator al primului meu eseu despre Belgritte, da’ numai măgarii zbiară cînd aud o muzică armonioasă -, și, totuși, de ce tocmai Turul Franței? Mare-i misterul artei și secretul practicării ei. Mi-a trebuit, și mărturisesc aici cu mare smerenie, să mă aflu eu însumi pe calea acestor probe legendare ca să recunosc că, mai devreme sau mai tîrziu, geniul belgrittian trebuie să-și înfrunte forțele cele mai puternice. Și atunci mi s-a limpezit privirea. Și atunci, am văzut clar. Și atunci am înțeles.

3. „De unde să încep? Unde să sfîrșesc?” am ajuns să mă întreb precum poetul (și, mai precis, precum dragul de Gayo în pragul cărții Negre schifuri pe care o recitesc adesea). Atîtea amintiri se adună, atîtea impresii rămase vii și intense. Atîtea imagini care nu se șterg niciodată din

ce-a însemnat epopeea lui Begritte de-al lungul Turului Franței din 1958! Pentru că e vorba chiar de o epopee și azi, când vorbesc despre ea, mă cuprinde emoția, când îl revăd pe pictor cum se epuizează pînă la limita extremă în această mare Buclă pe care organizatorii o concepură în acel an fără nicio zi de pauză. Să petreacă toată ziua în cursă însemna deja pentru organismul lui obișnuit cu o viață sedentară să facă niște eforturi peste măsură. Nefericitul de el, care nu se trezea niciodată înainte de prînz și trăia în majoritatea timpului închis în tăcerea atelierului său se regăsi, de la o zi la alta, supus unui orar foarte strict încă de la primele ore ale dimineții, confruntat cu o agitație care aproape nu se mai termina și obligat să trăiască toată cursa în habitacul unei mașini în tovărășia unui verișor extrem de volubil. În privința spectacolului permanent care îi era oferit, excitația dimprejurului lui, entuziasmul care, încă din prima zi i-a fost dat ca să trăiască această competiție ieșită din comun, toate astea nu puteau decît să-i pună la grea încercare sensibilitatea exacerbată. La care se mai adaugă gîndul obsedant, de-a lungul întregii etape, la tabloul pe care trebuia să-l picteze imediat după sosire, apoi, în fine, dar mai ales, munca artistică enormă pe care trebuia să o facă ore-n șir și ghiciți lesne cît a putut să mă preocupe degradarea progresivă a stării lui fizice și psihice. Fără disponibilitatea mea și devotamentul meu din fiecare clipă de dinainte și de după cursă, fără tot felul de vitamine pe care, la sfatul îngrijitorilor de echipă, i le-am administrat zilnic, inclusiv un stimulant care nu se găsea în farmacii și de o bună eficacitate - dar, din păcate, de scurtă durată - pe care l-am procurat la un preț piperat de la un îngrijitor care se împrietenise cu mine (un fanatic al mărcii Harley Davidson și trebuie să vă spun că Harley-ul meu era un model ultimul răcnet), Belgritte ar fi abandonat Turul Franței ca mulții alții în acel an și ciclul *Victoriilor de etapă* ar fi rămas, din păcate, neterminat.

La drept vorbind, pînă la participarea noastră la acel Tur al Franței, nu mă interesasem niciodată de aproape sau de departe de competiția ciclistă. Ca mulți pasionați de motoare, îi considerasem pe cei care practicau ciclismul niște veri săraci cu niște activități care n-aveau defel noblețea alor mele. În cursul numeroaselor mele excursii cu bătrîna mea Sarolea, apoi, mai recent, cu Harley a mea, mi se întîmpla să-i întrec pe cicliștii ieșiți la antrenament și abia de aruncam cîte o ocheadă distrată la bicicletele și ținutele lor țipătoare. În ajunul startului, de-abia începuse ceremonia de prezentare a Turului că am simțit cum crește în mine o mare pasiune pentru acești sportivi pe care jurnaliștii specializați îi numeau cînd „uriașii” cînd „ocnașii șoselelor”, două metafore despre care am aflat că nu aveau nimic empatic în competiția pe care aveam să o urmăresc. De-a lungul kilometrilor, să văd îndeaproape cum se desface plutonul și se regroupează mai apoi, să văd cum se naște o evadare din pluton, să descopăr că și alți alergători pleacă în urmărirea fugarilor, să mă aflu uneori ațit de aproape de beligeranți încît să le pot citi clar pe chip grimasa efortului făcut, să simt febra care cuprinde întreaga cursă cînd se apropie de sosire, să amușin atmosfera cu totul deosebită a etapelor de munte sau a contracronometrului, ce sărbătoare continuă, adevărat grăiesc! Deci, în toate zilele acelea, am fost însuflețit de aceeași

pasiune ca prietenul meu, chiar dacă nu o arătam decît moderat ca să nu tulbur autonomia propriului său entuziasm care îi hrănea direct inspirația și forța creatoare. Și-i adevărat și faptul că preocuparea mea pentru el care creștea neîncetat, mi-a îndepărtat adesea gîndurile de la cursa în sine.

4. Trebuie să recunosc că statutul meu de urmăritor motociclist - Luc Varenne reușise să atribuie o funcție vagă legată de radio - era mai plăcut decît situația lui Belgritte, pasager al mașinii împreună cu reporterul și tehnicianul. N-au trecut nici măcar două zile pînă cînd prietenul meu a obosit de tovărășia lor. „Imaginează-ți, bătrîne, că tipu’ ăsta e capabil să-ți debiteze vreo patru sute de cuvinte pe minut! Și Numai cînd este la antenă, te asigur. A, acum înțeleg de ce a fost de acord să merg cu el! Ca să-i fiu eu interlocutorul permanent! Firește că ce povestește despre cursă nu-i neinteresant. Da’ ce șovinism! Belgieni, doar belgienii! Nu are ochi decît pentru Brankart, Plakaert și Adriaenssens. Sunt alergători buni, cu siguranță. Da’ eu zic că n-o să le facă față lui Geminiani, Anquetil, Bobert sau Gaul.”

Cu mult înainte de plecare în Tur, Belgritte se informase exact despre componența echipelor și fiecare dintre favoriți. Lc studiase detaliat profilul și antecedentele și era convins că unul dintre ei o să fie mîncat pe pîine: Raphael Geminiani, din Auvergne, zis și Țeavă Lungă din cauza înălțimii lui. Deja în vîrstă de treizeci și trei de ani, acest alergător strălucit, impetuos și combativ, tot repeta prietenul meu, știa că-i ultima lui șansă să cîștige Turul și-o să se bată ca un tigrul. Dar, după părerea mea, ce i-a atras în mod special lui Geminiani simpatia lui Belgritte a fost că a refuzat să facă parte din echipa Franței și a intrat în echipa regională din Centru-sud (căci ne amintim că Turul se alerga încă pe vremea aceea cu echipe naționale la care se adăugau, pentru francezi, echipele regionale). Asta era rezultatul unei tocmeli între Jacques Anquetil, cîștigătorul din anul trecut, și Marcel Bidot, directorul echipei Franței care l-a somat pe „Jupînu’ Jacques” să aleagă între Geminiani și Louison Bobet; căci, după Bidot, această echipă care avea mai multe gabarite depășite cu Walkoviac, Stablinski și alții ca Darrigade, nu avea prea mulți pretendenți la victoria finală. Alegerea lui Anquetil a fost Bobet și Belgritte striga că-i o nedreptate. Chiar dacă nu o spunea clar, povestea asta sigur îi amintea de dezamăgirea lui de a nu fi considerat la noi în țară ca pictor de prim plan și de a nu fi figurat niciodată în cea mai măruntă expoziție oficială, (a trebuit să așteptăm că, la mult timp după ce-a murit, cei mai rafinați colecționari japonezi, mai apoi cei americani, să înceapă să cumpere din pînzele lui Belgritte cu prețuri de aur ca să ne dăm seama de calitățile excepționale ale picturii sale, în oficinele noastre de la minister. Rezultatul trist este că operele lui sunt acum mult prea costisitoare pentru bugetul de care dispun muzeele noastre - buget derizoriu de altfel; nici un tablou de-al lui nu-i atîrnat aici și azi accesul la pînzele maestrului a devenit aproape imposibil: ele sunt păstrate în seifurile bine depozitate în băncile din afara Europei sau sunt expuse în locuințele super bogate tot la fel de departe). Dar să ne întoarcem la povestirea noastră.)

5. Cu siguranță că prietenul meu s-a întrebat multă vreme ce-o să facă și, îl bănuiesc că, deși mi-a răspuns negativ la

întrebările pe care mi-am permis să i le pun despre asta, s-a străduit să picteze în atelierul lui sosirile cicliștilor, sosire oarecum abstracte, sau mai degrabă ideale, fără referent - cum spun lingviștii - întrucât aceste sosiri nu trimiteau neam la vreo sosire exactă, așa cum avea să fie el martor de-a lungul Turului Franței. Aceasta era și miza acestui proiect și ghiciți cât de tare îmi provoca curiozitatea de critic de artă: această participare la marea Buclă ar fi prima dată când - de fapt a fost și ultima - pictorul, ieșind din atelierul lui, se va confrunta cu o realitate precisă, concretă, cu un subiect ieșit dintr-un decor care-i va fi impus și nu dintr-o imagine fabricată liber în doar voia mendrelor fanteziei lui creatoare (chiar dacă seria grandioasă a autoportretelor trimite la un Belgritte atât de oniric ca și cum ar țîșni dintr-un univers atât de diferit și atât de difractat pe care referentul de plecare nu l-ar ghici chiar dac-ar fi în palimpsest - da, în palimpsest: de ce să nu folosesc această expresie, chiar dacă un confrate s-a plîns într-o zi că abuzează de ea? Oare cuvintele nu sunt făcute să abuzăm de ele cu toată libertatea?) Așa cum era de-a dreptul inovatoare această hotărîre aproape curajoasă de a picta în cîteva ore fiecare dintre aceste Victorii de etapă, (la Belgritte, un tablou rămînea zile, chiar săptămîni în șir pe șevalet înainte să fie declarat terminat: „bun de vînzare”, nota artistul în carnetul lui, notă urmată nu numai de dată, ci și de ora exactă la care a fost declarat tabloul ca atare - „bun de vînzare”: vai de mine, bietul meu prieten care nu vindea niciodată nimic.). Densitatea emoțiilor pe care le voi avea, repeta el întruna (și-mi repeta și mie), va garanta concentrarea mea și deci puterea mea de execuție. Efort artistic gigantesc (îndrznesc s-o scriu pentru c-am fost martorul lui cel mai apropiat), care repercutează aproape direct efortul alergătorilor în însăși textura operei. Deci să nu ne mirăm că tablourile cele mai uimitoare corespund etapelor cele mai epice sau cele mai dramatice, (dar, fiind prea grăbit să vă povestesc tot, uite că anticipez - tot așa cum, foarte preocupat să nu omit vreun detaliu, tot multiplic și exagerez cu parantezele. Mai bine mă străduiesc să vă povestesc evenimentele într-o oarecare mică ordine).

6. Eram, fără îndoială, nerăbdător să văd primul tablou pe care îl va realiza prietenul meu. După ce s-a derulat fără emoții, etapa inițială s-a terminat cu sprintul lui André Darrigade, cel care era numit Bascul săritor, care a forțat ritmul, a evadat cu încă doi tovarăși între care Josef Plankaert și s-a impus în Gant fără nicio dificultate. (Acest loc trei al lui Plankaert i-a permis lui Luc Varenne să scoată un lung rîgîit de încîntare cînd și-a făcut reportajul de la sosire). Urmînd întocmai instrucțiunile lui Belgritte, i-am pus în camera de la hotel toate culorile, șevaletul și tabloul gata să fie pictat (în atelierul lui, pictorul își pregătise cu minuțiozitate cele douăzeci-și-patru pînze de aceleași dimensiuni - 157 cm X 157 cm cîte una pentru fiecare etapă; toate erau perfect încadrate și strînse cu grijă.) A intrat, cu un aer concentrat, abia mi-a adresat două vorbe și eu am ieșit în vîrfurile picioarelor. Nu l-am mai văzut în timpul serii și-a trebuit să aștept a doua zi dimineață să descopăr opera. Cînd i-am bătut în ușa, l-am găsit întins în pat, surîzător. Terminat tîrziu în noapte, strălucind în culorile proaspăt pictate - trebuise, de altfel, să

pună pe picioare o întreagă organizație dintre cele mai sofisticate ca producția din fiecare scară sau fiecare noapte să se poată usca bine la fața locului înainte să fie expediată la locuința prietenului meu la vederea tabloului, am scos niște țipete de surprindere. Era stilul lui Belgritte, bine înțeles, chiar stilul lui și încă un Belgritte de cea mai înaltă calitate, dar într-un fel atât de nou și neașteptat, un Belgritte cum întîlnim adesea la frontiera dintre abstract și figurativ - îl recunoșteam cu adevărat pe Darrigade în planul din față, într-o suită de trăsături atât de ușoare și de clare că abia se distingeau de parcă ar fi fost lipit acolo, așa cum abia se profila în spatele lui și prezența challenger-ului său (Un olandez al cărui nume l-am uitat, să-mi fie iertat)? Oare vedeam și plutonul într-o perspectivă uimitoare care te făcea să ghicești din ceea ce puteai percepe atât ca figurativ, de departe, cât și ca o simplă dinamică abstractă care evoca, atât de superb, întreaga energie a cursei? Pînă atunci niciodată pictorul nu impusese atât de magistral această dialectică fundamentală între afirmarea a ceea ce-i reprezentabil și însăși negarea lui. Mi s-a tăiat respirația.

„Bravo, am făcut foarte sobru.

- Și uite”, îmi răspunse Belgritte tot atât de sobru.

Am fost cuprinși de o tăcere radioasă. O tăcere pe care am prelungit-o după voia noastră. Într-un final, am rupt-o.

„Dar Plankaert?

- A, Plankaert...”

Prietenul meu a ridicat din umeri și asta a fost tot. Oare să fi vrut să-și bată joc de Luc Varenne uifînd intenționat să pună în tablou cea mai mică aluzie alergătorului belgian de pe locul trei? Numai ce am spus-o, că întrebarea mea mi s-a părut deîndată prea trivială ca să mai insist, ce era esențial se juca la alt nivel. I-am detaliat multă vreme lui Belgritte convingerea mea că această noua operă va reprezenta un moment decisiv în traiectoria lui picturală. M-a ascultat cu serenitate. Mai mult decît Darrigade, el era învingătorul primei etape.

Această mare victorie inițială a țîșnit și din tablourile pe care le-a pictat în zilele ce aveau să vină: au fost în largul lor, ca într-o linie dreaptă, practic drept la roată, aș putea scrie. Pînă la Versailles, finalul celei de-a patra etape, Turul ciclist nu a cunoscut vreo tresărire specială și Tunai lui Belgritte a alergat în același ritm de pedalat, în afară de greutatea pictorului de a se adapta orarului cursei și nervozitatea lui că trebuia să-și suporte verișorul. Încă trei tablouri au fost executate c-o mînă de maestru (chiar dacă expresia este lejeră, ea spune exact ceea ce vreau să las să se înțeleagă), trei noi tablouri de fiecare dată foarte diferite, dar care trasau deja, în mod vădit, o superbă continuitate. Prietenul meu își termina treaba în fiecare noapte la ora care nu era prea exagerată, somnul nu prea conta pentru el, ar fi putut fi și mai rău (și a fost mai apoi, o să ajung repede și la asta) și dimineață am insistat ca, în ciuda proastelor lui obiceiuri, să mănînce cît de cît un mic-dejun consistent. Dar îmi făceam mari iluzii: după toate aceste, proba ar fi suportabilă.

Petra Ana Mirică - Bobiț

S-a născut pe 9 iunie 2005, în orașul Galați.

A obținut premii și medalii în cadrul concursurilor școlare, la limba română, matematică și educație plastică, atât la nivel județean, cât și național.

Preocupările sale s-au extins și în afara sferei școlare, Petra participând cu succes la diferite festivaluri și manifestări culturale, remarcându-se prin naturalețea și spontaneitatea specifică vârstei atât de fragede, fiind membră a Clubului de teatru Micii, mari actori, a Formației de chitariști ai Școlii Gimnaziale Nr. 28, Galați, încă din anul 2012, a Cenaclului literar Lumini înființat în anul 2014 și a Cenaclului Destine Junior înființat în anul 2017. Este absolventă a Școlii Gimnaziale Nr. 28, Galați și în prezent este elevă a Colegiului Național Costache Negri, Galați.

Cărți publicate

- *Poezii din suflet/Poems from a child heard* - Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2014
- *O lume de poezie/A world of poems* - Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2015
- *Visuri/Dreams* - Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2016
- *Povești pe frunzele timpului/Stories on the leaves of time* - Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2018
- *Scrisul ca formă de tăcere* - Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2019

Scrisoare către tine

M-ai alege pe mine? Da, pe mine, dintre toate cele șapte bilioane de oameni? Dar cel care te-a ales pe tine dintre cele șapte bilioane de oameni? Ți-e frică de această scrisoare sau ți-e frică de întrebare?

Dacă nu ai închis scrisoarea până acum, ești special. Nu știu de ce. Haide să vorbim.

Viața este o serie de întâmplări neașteptate pe care nu le putem învinge cu frică. Mereu ești ales de univers. Ești ales de familie, prieteni, de școală, de vânt și de briză, de flori, de pământul de sub picioare. Ești acolo pentru un motiv, așa că te mai întreb o dată: m-ai alege pe mine? Să fii aici, printre pagini, așteptându-te când cerul cade pe pământ și să-ți spun că totul va fi bine?

Uneori, dacă ești furios și înjuri fiecare colț de care te lovești, nu e soluția. Aș spune să fii pozitiv dar nu ai vrea. Nu te lasă orgoliul. Dacă cineva te va face să râzi, vei râde, dar tot furios vei fi.

Nu știu de ce ești supărat, oricum, n-ai motive. Concentrează-te pe lucruri care îți aduc bucurie.. Nu

contează ce, poate fi rouă de dimineață sau un creion (serios, un creion).

Dacă ești trist din cauza oamenilor din jurul tău, ești prost. Dacă te focusezi pe alții, decât pe propria stare de bine și pe cei ce te fac să te simți bine, ești prost. Nu ești lipsit de inteligență, ești doar prost. Ce câștigi din nepăsarea altora? Nimic. Bobul de prostie omenească din tine s-a trezit și te cam mănâncă de viu.

Dacă ești prost, iartă-te. Chiar dacă nu ai făcut nimic, iartă-te. Te vei simți mai bine.

Haide acum să vorbim despre tine, din perspectiva altora. Sau presiunea societății asupra perfecțiunii.

Dacă ești fată, știi cum este să fii umilită pentru propria imagine. Pentru că dacă nu arăți ca ea, ești foarte urâtă. Mereu există o ea, nu contează cine, cu care te compari. De multe ori, ea este din revistele despre viața cotidiană perfectă (dar falsă) pe care nu o vom avea niciodată. De ce? Vezi în oglindă că ești urâtă, nu? Ești tristă și ori nu faci nimic, ori te îndopi cu mâncare nesănătoasă. Ești algoritmul tuturor persoanelor care nu apar pe podium.

Ideologia urâteniei sau *sunt urâtă, cum îmi stă machiajul, am destul creion la ochi?, sunt așa grasă, sunt prea slabă, am buzele destul de mari?, aș fi vrut să am genele mai lungi!, aș vrea să am hainele ei, ea e mai drăguță decât mine...aș fi vrut să arăt ca ea!*

Adevărul este că nu vei fi niciodată drăguță ca ea. Dar poți să fii **drăguță ca tine!** Ar trebui să încerci să vezi frumusețea dincolo de oglindă. Te vei regăsi în atât de multe bucurii mici din Univers încât vei ști că oricât de urât te vezi tu pe dinafară ai sufletul plin de frumusețe și nu trebuie să povestești nimic, nimănui. Care-i faza cu urâtenia, oricum?! Ce este în capul tău?

Știu ce se întâmplă în mintea ta. În mintea ta faci totul bine. Uneori nu este așa.

În primul rând nu ai citi asta dacă nu ai fi avut nevoie de o mână de ajutor sau măcar de un sfat prietenesc. Ești nesigur. De ce?

Știu că viața este o suită de urcușuri și coborâșuri și dacă tu crezi că vei putea să le anticipezi pe toate, te înșeli. Ce o fi, o fi! Nu contează! Chiar nu contează! Contează numai lucrurile care te fac să zâmbești. Zâmbetul se așază bine pe tine! Crezi că totul s-a terminat după un obstacol? Dacă ai trecut peste ceva, asta nu înseamnă că s-a terminat cursa. Ai câștigat bătălia, nu războiul.

O hartă de la minte către suflet:

Mintea

Dacă ești atent, *nu pot* se transformă în *vreau*. Dacă te străduiești, nu am reușit se transformă în voi mai încerca o dată.

Sufletul

Dacă exersezi, acel vechi nu pot se va transforma în *încredere în sine* și se va metamorfoza în *voi continua*.

Dacă vei continua *mai pot* se va transforma în *mândrie pozitivă* și se va simplifica în *îmi place*.

Altă scrisoare către tine

Oare mai știi când te-ai născut?

Nu mă refer la ziua ta de naștere, ci la momentul nașterii tale acolo, printre stele., înainte să vezi lumina soarelui ci licărirea stelelor.

Nu știu unde te-ai născut, undeva între cer și pământ, între terestru și astral, între iubire și nesfârșit. Imaginează-ți că tot ce auzi este jumătatea de bătaie de inimă a mamei tale ce răsună ca un bass în piept, un ceas, o pensulă pe canavasul plin de culori.

Viața este o suită de întrebări retorice și răspunsuri nebănuite bazate pe mentalități de sticlă. Nu trebuie să știi de ce exiști decât de la tine însuși, personaj în propria-ți operă epică. Te văd în oglindă prin ceasuri transparente și oglinzi acoperite.

De fapt nu știu dacă ești tu. Depinde de ceea ce ai devenit.

Eu, poetul

Poeții scriu pentru rai.

Poetul meu scrie pentru o mare negură,
Căci eu și poetul

Nu mai suntem aceeași persoană.

Am fost poet înainte de a fi om

Iar din filolog am devenit o anomalie,

Căci pentru mine

Iubirea este un egoism acceptabil,

Iar eu,

O mătase în vânt la altarul lunii.

Sunt cea mai egoistă ființă

Ținându-mi mintea în propriile palme,

Observând spațiul cum se îneacă în timp.

Acum,

Să văd cum îți dau marginile eternității mele,

Să văd distanța între noi în ani,

Căci pământul mi-a interzis numele

Dar ca un martor mut

Îți voi cânta în mirajul nopții

Sperând ca șoaptele mele să ajungă la cer dimineața

Iar lumina să facă un alt dans pe fața ta,

Un alt ocean să se zbată în capul tău

De fiecare dată, departe de apă.

Dispărut în soare

Am fost și fantoma din colțul unui labirint de oglinzi.

Privesc

Dincolo de steaua mea fără aer,

În apa întunecată

Și zăresc

Alte cuvinte decât cele spuse de mine.

A rămas în ochii poetului

Un verde stins

Adus la nevorbire.

Ajunși în preajma necuvântului,

Omul și geniul, deodată,

Se așază într-o pereche de ochi întunecați.

Pacientul Louis Barthou

Nicolae BACALBAȘA

Slavii de sud călcați de otomani și austrieci au fost permanent o bombă cu ceas a lumii.

Genetic similari erau despărțiți fundamental cultural de ceea ce Huntington a numit „războiul civilizațiilor: același popor aparținând lumii ortodoxe, lumii catolice și lumii musulmane”.

După primul război mondial statul federal al serbilor, croaților și slovenilor a căzut sub blestemul acestei stări de fapt.

În 1918 sârbii trag în manifestații croați care cer republică. În 1928 un deputat sârb împușcă în parlament cinci deputați croați.

Regele Iugoslaviei, Alexandru, sârb însurat cu fiica regelui Ferdinand al României instaurează dictatura regală. Constituția este abrogată, parlamentul dizolvat. Croații crează o organizație teroristă naționalistă extrem de eficientă Oustacha, insurecția.

Ei colaborează cu alți naționaliști organizați, ORIM-ul din Macedonia.

Aceste organizații au sprijinul unor guverne revizioniste, care au pierdut războiul și dominația: Ungaria și Bulgaria.

Ungaria a atacat Serbia în primul război, a fost înfrântă inițial militar dar a practicat genocidul populației civile. În 1933 ustașii veniți din Ungaria atacă Iugoslavia.

Ustașii sunt sprijiniți de italieni care se consideră a fi fost înșelați de pacea de după primul război mondial. Și-au vărsat sângele pentru teritorii din Dalmația care au rămas statului iugoslav.

Îi sprijină și Germania lui Hitler care contestă termenii păcii după primul război mondial.

Iugoslavia înseamnă dictatură și atentate.

Ustașii condamnă la moarte pe regele Alexandru.

Un atentat aproape reușit în decembrie 1933 eșuează datorită unei femei geloase care face un denunț.

În octombrie 1934 regele iugoslav face o vizită de stat în Franța.

Știe că este periculos, că este amenințat, dar intră în jocul ministrului francez de externe Barthou.

Barthou, om la 72 de ani a deținut ministeriate de opt ori în Franța. Când devine în 1913 prim ministru introduce serviciul militar obligatoriu de trei ani.

A fost profund implicat în primul război mondial. Devine membru al Academiei Franceze.

În 1934 este ministru de externe și profund îngrijorat de politica externă revizionistă a lui Adolf Hitler.

Vrea un lucru imposibil, să alieze Rusia Sovietică, Iugoslavia, Italia lui Musolini și Franța contra Germaniei.

Regele Alexandru pleacă în Franța pe mare via Marsilia. Se îmbarcă pe crucișătorul Dubrovnik.

Marsilia, decizie păguboasă.

Autoritățile știu că în port sunt teroriști croați.

Atașatul militar francez la Belgrad susține că este aproape cert că se va produce un atentat.

Parisul rămâne indiferent la toate aceste date.

Convoiul oficial a fost lăsat fără nicio formă eficientă de protecție. La Marsilia s-a produs în acea perioadă un incendiu într-un magazin universal în care au murit zeci de oameni. Pompierii au fost total ineficienți.

Cu această ocazie geniștii-pompieri au fost înlocuiți definitiv de marinari-pompieri.

Marsilia avea o frumoasă tradiție la tembelism și dezorganizare. Regele Alexandru este prevenit de consulul general al Iugoslaviei la Marsilia că un atentat este cert. Nu renunță la vizită și mai ales nu îmbracă vesta antiglonț de zale fine.

Succesul oricărei tentative de asasinat era inevitabil, asigurat de tembelismul autorităților.

Regele și un general francez au fost împușcați de un macedonean care a sărit pe scara cu treaptă exterioară a mașinii decapotate care practic se târa.

Asasinul a fost împușcat și apoi linșat de mulțime.

Oricum dacă nu reușea erau alții pregătiți cu grenade. Spre deosebire de autorități teroriștii erau profesioniști. Polițiștii au început să tragă de spaimă și au ucis și rănit oameni din public.

Poliția franceză, cum s-a constatat la analiza glonțului, l-a împușcat pe ministrul Barthou.

Practic a avut o plagă împușcată a antebrațului.

Și o leziune de arteră humerală deasupra cotului.

Din așa ceva nu se moare.

Asta dacă nu ai ghinionul unui idiot.

Idiotul a pus un garou la nivelul pumnului.

Un infirmier!

Barthou ajunge viu la spital și moare exanghinat.

Cică în Talmud scrie „Lumea e condusă de tâmpiți”.

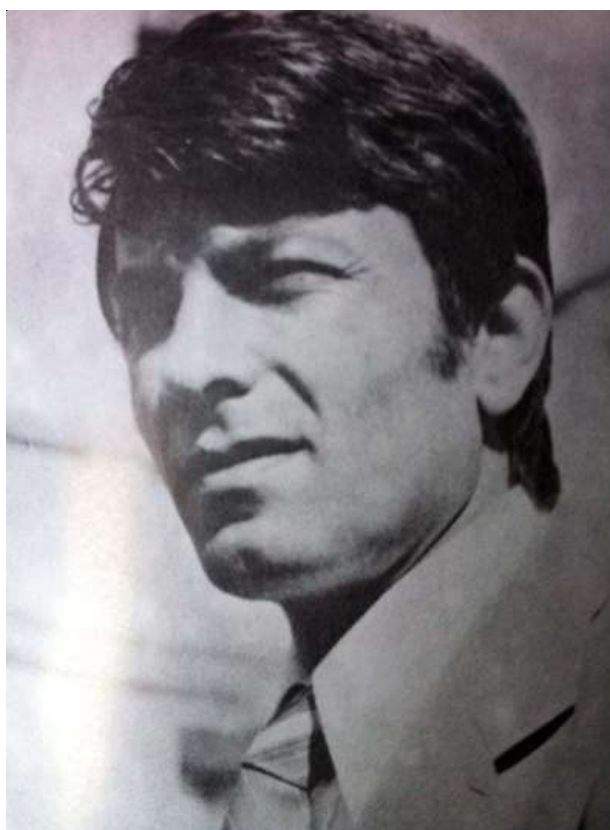
Spusele se referă și la infirmier dar și la ministrul Barthou.

El este cel ce a cerut insistent, violent, să se utilizeze o mașină decapotabilă.

Moartea lui Barthou a schimbat poate istoria.

După dispariția sa, Franța a devenit în politica externă complet dependentă de Anglia. Și nepregătită pentru războiul ce o aștepta.

Rămas bun, prieten drag!

Încă de la înființarea (14 septembrie 1968) Școlii de Artă, tânărul Rusalin Vlaicu a părăsit scena (fiind balerin la Teatrul Muzical Nae Leonard) pentru a se dedica pedagogiei, făcând artă din aceasta. A reușit să cultive frumosul prin elevii lui viitori balerini și pedagogi (coregafi).

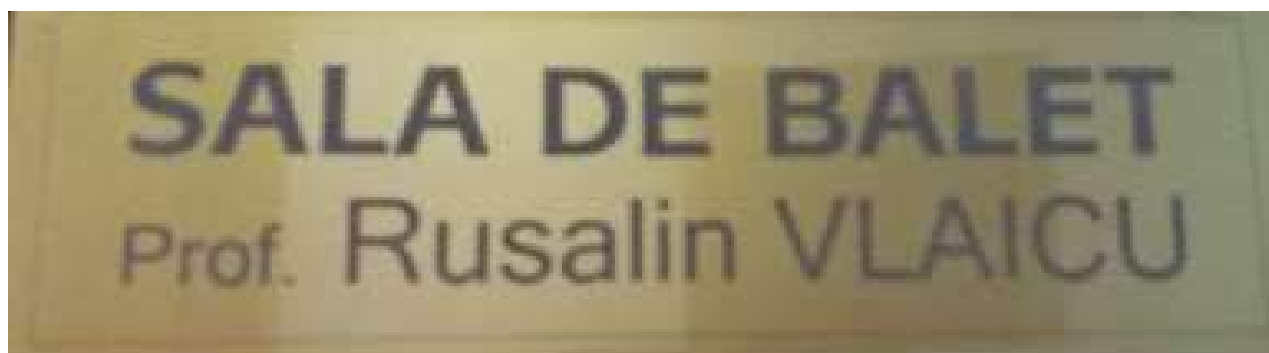
În toți acești ani „am încercat și nădăjduiesc că am reușit să transform clasa de balet într-un sanctuar al limbajului coregrafic, astfel ca fiecare elev să înțeleagă singur că modalitatea de a comunica cu spectacolul este plastica mișcării și ritmul interior al pasiunilor”.

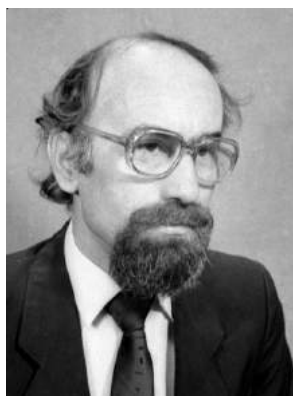
A lucrat intens pentru realizarea celor 37 de lucrări coregrafice, premiate pe plan național. În 1982 a înființat prima grupă de dans de societate, fiind invitat la T.V.R, la Albumul duminical al regretatului Aristide Buhoiu.

A participat la concursuri și festivaluri de prestigiu din țară (vezi, Marele premiu al festivalului „Darclee 1985 și Cântarea României”, a fost iubit și apreciat de elevi, părinți și colegi.

Provenind dintr-un sat din sudul Banatului, Mehadia- Caraș-Severin- a moștenit harul jocului, dragostea pentru dans, urmând școala de balet din Timișoara și Liceul coregrafic din București.

În 1961 descinde la Galați ca membru al corpului de balet profesionist, iar din 1970 la catedra de balet al Școlii Populare de Artă. A fost directorul Școlii Populare de Artă și al Centrului Cultural Dunărea de Jos între anii 1990-2000.

IX. Atac mârșav la ceas de seară

Spre seară, pe când Soarele mai avea doar o suliță și jumătate până la scăpătatul de dincolo de orizont, Dunărea s-a oprit pe loc.

Unda de val înghețase cam în dreptul navei „Dezrobirea”, recent recuperată de la englezi, formând un fel de zid de ape, dincolo de care, fundul

fluviului se oferea pentru prima dată, în totalitate și aproape obscen, privirii tiaglezilor.

Așa ceva nu se mai pomenise în toți vecii vecilor trecuți. Spectacolul era uluitor, iar vestea a circulat ca fulgerul de august, așa încât, în scurt timp, întreg orașul se precipită spre Faleză, vociferând și transmițând din om în om marea știre.

- Ne-au secăt Dunărea! se auzea pe străzile ce duceau spre fluviu. Riabilezii își fac de cap! Haideti să vedeți! Ieșiți din case, tiaglezi! E mare pericol! Veniți cu toții pe Faleză! Trebuie să dăm drumul Dunării! Veniți să punem cu toții umărul! Dacă vă pasă, ieșiți din casă! Strada împărătească (i se spunea așa pentru că pe această uliță străveche venise o dată Aurelian, împăratul Romei, pentru a vizita baza militară imperială de la Bărboși) era plină de oameni de toate vârstele și categoriile sociale alergând precipitat și strigând din mers:

- Ieșiți din case! Dunărea noastră e în pericol! Ne-au oprit-o ăia de la sud!

- Ticăloșii! Neamuri proaste, orientale! Imbecilii! se rostogoleau de sus, din blocuri, replici înfierbântate. Întregul oraș dădea în clocot. Ieșeau în grabă, adăugându-se suvoiiului tot mai consistent, oameni din magazine, din birouri, din trecerea subterană din Centru, din baruri și cafenele, de peste tot, chiar și din parcuri.

Mai târziu, unii martori care ieșiseră din Parcul Eminescu, unde se aflau la odihnă, pe bănci, sau la plimbare, pe aleile largi și bine îngrijite, aveau să spună că însăși statuia poetului a dat o fracțiune de secundă să se desprindă din soclu și să se alăture furiei generale, scriind, poate, și o odă de mobilizare în metru antic, un fel de „Aux armes citoyens, formez vos bataillons!”, care să stârnească și mai mult masele și să le conducă spre victoria finală.

Jos, dincolo de Faleză, imaginea era fabuloasă. O Dunăre oprită din mers în amonte și una fără apă în aval, cine mai văzuse așa ceva vreodată? Una lângă

alta, opuse dar revendicându-se reciproc, Dunărea și Nondunărea, apa și absența ei, ofereau o imagine înfricoșătoare.

Dar ce se dezvăluia ochilor locali acolo unde până doar cu câteva minute în urma curgea apa, cu valurile și corăbiile sale! Pe fundul mâlos se arăta lumii un peisaj incredibil: obiecte de tot felul, piese de mori, bărci scufundate, tunuri de diferite calibre, pietre ciudate, obiecte de uz casnic, aragazuri, televizoare, căzi de baie, frigidere, mașini de spălat, pluguri, ancore, autoturisme, fișete, bombe din primul și al doilea război, bucăți de nave, sculpturi metalice, chiuvete, cabine telefonice, bancomate, rame metalice, statui, fotolii, cuiere, seifuri, zăceau de-a valma, alături de pești uriași, zvârcolindu-se încă pe nisipul ce vedea pentru prima dată soarele, un amalgam de foste produse ale minții umane, o adevărată colecție aleatorie a tot ceea ce produsese civilizația dunăreană de-a lungul istoriei sale multimilenare, o insolită și uluitoare arheologie subacvatică sclipind pentru prima dată sub razele solarei. Din loc în loc, mai apăreau mici băltoace, gropi în care apa mai rămăsese, dând o șansă viețuitoarelor care nu reușiseră să se evacueze odată cu ultima undă scăpată spre mare.

De la creasta de val înghețată spre Riabla, Dunărea părea transformată într-o stană de piatră, nicio mișcare, nici un val, nicio adiere de vânt.

- Probabil, șopti mai mult pentru sine un preot sosit pe mal în straiile de biserică, așa o fi arătat și Marea Roșie, atunci când o despicase Moise în două cu toiagul lui, numai că acum, aici, la Dunărea noastră, avem numai un zid de apă, nu două, nu un vad de trecere, ci o ruptură! Miluiește-ne, Doamne!

- Priviți cum a rămas vaporul ăla! strigă cu o voce sugrumată de emoție un domn bine îmbrăcat.

Curioși mai degrabă să vadă ceea ce nu mai văzuseră, adică fundul gol al Dunării, oamenii aproape că ignoraseră partea de apă încremenită așa că scăpase multor priviri imaginea fabuloasă a unei nave cu pavilion somalez care rămăsese cu pupa în apa și cu prora suspendată în hăul ce se crease dincolo de creasta pietrificată.

De altfel, nici măcar curcubeul care-și vedea de treaba lui deasupra tuturor nu mai conta. Când ți se dezgolește Dunărea în fața ta, ce mai contează ce se întâmplă în cer? Nu tot așa gândea și Elena Ionescu. Ea se străduia să vadă lucrurile în ansamblul lor și să găsească în cel mai scurt timp o soluție salvatoare.

Văzuse și ea spectacolul. Plecase cu Hortensia de îndată ce i se raportase evenimentul și privise de sus, de pe Faleza superioară, chiar din mașină, înainte de a

se strânge puhoiul de lume, cum arăta acum Dunărea ei. Imaginile o speriaseră atât de mult, încât nu se sfii să-și îndepărteze puțin decolteul și să scuiepe în direcția sânilor.

- Ptiu, ptui! făcu de două ori, câte o dată pentru fiecare sân în parte.

- Ce e de făcut, Eleno? întrebă prietena, care se făcu că nu vede gestul ei eminamente feminin.

- Fii calmă, Hortensio, studiem și acționăm! Vorba lui taică-meu, găsesc eu o vrăjitorie...

În acel moment îi sclipi o idee care-i dădu fiori reci. îi căută imediat numărul în memoria telefonului și-l sună:

- Tată, spune-mi ce să fac!

Dar nu-și lăsă părintele să răspundă, căci continuă:

- Ai văzut Dunărea? Să nu-mi spui că e opera dumitale!

- Nu, fata mea, categoric nu! Nici măcar eu nu aș fi în stare de așa ceva! Mi-ar fi plăcut să fie isprava mea, am fost pe mal și-am văzut, mai sunt încă aici, e fantastic, e miraculos, e sublim, dar n-am fost eu autorul, te asigur!

- Bine, bine, știam eu că nu ești tu, am vrut doar să fiu sigură și să te mai aud. Ai grijă de tine!

- Tu să fii foarte atentă, Elenă (așa îi zicea el de fiecare dată, Elenă, ca și cum ar fi fost întotdeauna o altă variantă a propriei sale creații, altă față, altă posibilă ființă), poporul se agită, vezi ce decizii ei! Dacă ai nevoie de ajutorul meu, sună-mă, găsesc eu...

- Da, tată, știu, o vrăjitorie! Până una alta, nu vezi ce vrăjitorie ne-au făcut ăștia? Dar o să vadă și ei, vor plăti scump, foarte scump! Și închise telefonul, fără a mai aștepta replica părintelui. Ion Ionescu avea perfectă dreptate în privința pericolului. Lumea se bulucea pe Faleză, de-a lungul fluviului, pe tot cuprinsul lui dezgolit, până departe, spre docuri, și comenta în fel și chip. Dacă n-ar fi apărut imediat un cordon de polițiști, jandarmi și soldați de la garnizoanele Tiaglei, postați cam la zece metri unul de altul, cu echipament de război și cu armele încărcate, mulți dintre cei de pe mal ar fi năvălit să se plimbe pe fundul Dunării și să se bucure de o așa unică oportunitate, să-și facă selfi, dar mai ales să recupereze din obiectele ce se ofereau generos vederii, fie pentru a avea o amintire pentru nepoții și strănepoții lor, fie pentru a le valorifica la centrele de valorificare a materialelor re folosibile. Câțiva chiar au încercat, au fâșnit printre soldați, dar focurile de armă care le-au şuierat de îndată pe la picioare i-au oprit și i-au convins să se retragă spășiți. Fuseseră lăsați să intre pe fundul fluviului doar reprezentanți ai presei locale, cei de la „Emoticonul”, de la alte ziare, cei de la televiziuni și de la agențiile de presă străine acreditate, ca să ia imagini și să se documenteze, dar numai aproape de mal și pe o perioadă foarte scurtă.

- Apa poate porni în orice clipă și să vă surprindă ca pe soldații faraonului în Marea Roșie! i-a avertizat comandantul.

Cei mai mulți dintre ei acceptaseră să fie legați de mijloc cu niște funii lungi, având la celălalt capăt câte un soldat gata să intervină și să-i tragă la mal în caz de pericol. Ziariștii luau în fugă câteva imagini și fugeau precipitați pe țarm. Alții în locul lor coborau imediat pentru a-și face datoria față de comunitatea avidă de știri.

Trecuseră deja aproape 20 de minute de la oprirea fluviului, iar Elena Ionescu se mai liniști. Vorbise cu toți membrii importanți ai guvernării locale și se pregătea să-l sune pe Bunăvreme, când îi sări în față, pe micul ecran al smartfonului, un email. Nu-i veni să creadă și citi încă o dată: „Paris mumu77@yahoo.com; to: elenaionescu@yahoo.com. Acesta nu e decât un avertisment! V-am oprit Dunărea. Dacă nu ștergeți curcubeul, venim și cu alte amenințări! În scurt timp, veți primi o notă de protest sever. Dacă nu vă conformați, va fi vai și amar de capetele voastre! Paris Mumuleanu Baldovin, primarul Riabilei”.

Elena răbufni:

- Mama voastră de înapoiati! Bine că recunoașteți!

Se prăvăli peste un fotoliu și tastă nervos, aproape scrâșnind din dinții ei impecabili:

„Nu ne speriați voi pe noi! Vom face ceea ce se cuvine! Dacă nu deblocați Dunărea, vom trece la un atac general. Va fi război! Primarul Tiaglei, Elena Ionescu”. Nu mai veni nici un răspuns din partea lui Paris Mumuleanu, dar, chiar în clipa aceea, Dunărea reporni. Ușor, precum într-o imagine de film oprită și apoi repornită, creasta de val pietrificată, cu nava somaleză cu tot, prinse viață și începu să curgă la vale, slobozind spre martorii de pe mal un sunet ce nu se mai auzise nicăieri niciodată. Era un fel de cântec de Dunăre renăscută, ce fusese înghițită de un vârcolac uriaș și slobozită apoi într-un iureș de bucurie și de regăsire a libertății primordiale. Nici Mozart, nici Beethoven și nici un alt geniu al muzicii nu ar fi putut slobozi din mecanica ascunsă a Firii asemenea înălțătoare sunete. Așa de încântătoare fu muzica valului repornit, încât nimănui din miile de spectatori care înregistraseră totul pe divaisurile lor nu i se imprimase în memorie, ca și cum ceea ce e sortit zeilor și numai lor, doar acestora va rămâne în veci. Niciodată, nimeni nu avea să mai audă așa ceva Nici măcar frumoasa Elena, fiica sublimă a lui Ion Ionescu și primarul cetății Tiagla,

- Să vina Bunăvreme la mine! se auzi glasul ei penetrând pereții separatori ai birourilor și ajungând la urechile Hortensiei.

- Am auzit, fato, ce țiți așa? șopti, mai mult pentru sine, a doua femeie de nădejde a orașului.

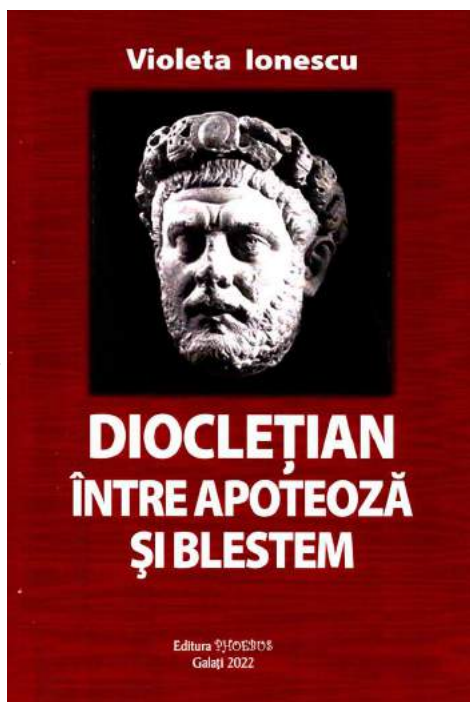
Știa ea că, atunci când țipă, Elena e pe cale să ia o decizie cu totul și cu totul deosebită.

DIOCLEȚIAN ÎNTRE APOTEOZĂ ȘI BLESTEM

Cunoscută și apreciată scriitoare și jurnalistă gălățeană, Violeta Ionescu, semnează cea de-a cincisprezecea carte, acoperind cu text mai bine de 5000 de pagini. Pasionată de aviație și istorie, autoarea oferă cititorilor zece din cele cincisprezece volume cu o asemenea tematică, dintre care menționăm: „*Și eu am fost în Icaria - mărturii ale aviatorilor care au fost cândva...un punct pe cer*” (co- autori, Dan Antoniu și George Cicoș), Editura Phoebus, 2009; „*Galați - o poveste cu aviatori*” (co-autor, Dan Antoniu), Editura Muzeului de Istorie, Galați, 2015; „*Biserica Vovidenia Galați*”, monografie (co-autor, presbiteră Dorina Pelin), Editura Episcopiei Dunărea de Jos, Galați, 2002; „*Sărbătorile antichității*”, Editura Axis Libri, Galați, 2009; „*O istorie a evreilor din Galați. File de cronică de la începuturi până la marea emigrare*”, două volume, aproape 1100 de pagini (co-autor, Lucian Zeev Herșcovici), Editura Hașefer, București, 2018 ș.a.

A scrie despre recenta carte a Violetei Ionescu, un excepțional roman istoric, doar câteva rânduri, considerații generale, este aproape o împietate. Cele 500 și ceva de pagini ale volumului înglobează o muncă de informare, documentare și redactare de aproape 20 de ani. În anul 2006 îi apărea la aceeași editură, Phoebus, volumul „*Dioclețian - fiul lui Jupiter*”, aproape 300 de pagini, pentru ca, recent, să publice această ediție revăzută și bogat adăugită, „*Dioclețian. între apoteoză și blestem*”.

Cine a fost Dioclețian, Diocles în greaca veche? Gaius Aurelius Valerius Dioclețianus, pe numele complet, s-a născut la 22 decembrie 244 la Salona, în Dalmația, și a fost împărat al Imperiului Roman în perioada 20 noiembrie 284 până la 1 mai 305. S-a născut într-o familie săracă, începându-și cariera militară, drept sigur mijloc de existență, ca simplu soldat, devenind apoi comandant al gărzii imperiale și, în cele din urmă, împărat. Ca împărat, cu reședința la Nicomedia, în Bithinia, având responsabilitatea părții de răsărit a marelui imperiu, a rămas în istorie prin reforma administrativ-

constituțională, intitulată tetrahie, ceea ce însemna descentralizarea puterii, prin sporirea la patru a conducătorilor statului (doi Augusti și doi Cezari), un fel de democratizare a puterii, dacă putem spune așa, prin reformele administrative, financiare și religioase pe care le-a instituit, dintre care cele patru edicte anticreștine (trei semnate de el, unul de cezarul Galariu) au declanșat cea mai mare persecuție/prigonire a creștinilor, rămasă în istorie sub numele de „persecuția lui Dioclețian”. Cea mai spectaculoasă ispravă a lui Dioclețian a rămas însă abdicarea sa, în Răsărit, în același timp cu a co-augustului său Maximianus, în Apus, din demnitatea de împărat,

la 1 mai 305, prin care ambii renunțau la aureola de zeu, revenind în rândul oamenilor. Dioclețian și-a păstrat totuși titlul de Pater Augustum, care-i asigura inviolabilitatea și a trăit încă aproape nouă ani nestingherit în palatul său de la Split (Croatia), ale cărui ruine se mai păstrează și astăzi, după 1700 de ani!

Din acest punct de vedere, Dioclețian reprezintă o excepție: dintre zeci de împărați, sultani, țari, regi, eventual președinți ai multor state, el a fost singurul care a avut puterea să abdice după 20 de ani de domnie. Și a făcut-o, respectând o lege pe care tot el a dat-o, pentru a asigura continuitatea la tron (auguștii fiind înlocuiți de cezari). Gândirea lui Dioclețian este una pământeană, omenească, în vreme ce puterea este de origine divină, venită de la zei. Dioclețian era conștient că „Dintre toate meșteșugurile, cel mai greu este de a domni”. La 20 de ani, Dioclețian medita: „Am în spate 20 de ani. Și în față un gol imens. Cine sunt eu? Ce rost am pe lumea asta? Trebuie să știu, trebuie să aflu!”. Dioclețian știe să dialogheze: sunt savuroase dialogurile dintre el și celălalt August al tetrarhiei, Maximianus, și cei doi Cezari. Era obsedat de ideea că într-o zi i se va spune „Ave Imperator”, dar, în același timp, era speriat de puterea pe care ar putea să o aibă. Copil fiind, avea o personalitate foarte accentuată. Considera că grija mamei față de el reprezenta o pacoste, iar autoritatea tatălui o umilință

degradantă. Știa foarte bine cinci limbi: latină, greacă, tracă, dacă și illirică.

Deși împărat atotputernic, Dioclețian era OMUL LEGII: „Cât nu există o lege clară -spunea el -, care să reglementeze succesiunea la tron, fiecare va face ce poate - trădări, ucideri, uzurpare de putere”. „Legea, continua Dioclețian, este o comandă sacră, care nu se comentează!”. Așa ne putem explica și abdicarea lui după 20 de ani. Șocul abdicării este explicat de Dioclețian prin motive omenestii: „Ei bine, am și eu dreptul la o viață normală, nu?”. Poate fi un mesaj și pentru contemporaneitate.

Autoarea romanului nu este, în acest caz, doar istoric, nu și-a propus, în esență, o monografie Dioclețian, fapt pentru care introduce în text personaje și acțiuni care împing narațiunea spre literatură. Rolul mim-ului, ca povestitor, al veteranului Dadas, ca mentor, al vrăciului dac, al vrăciului persan etc. conferă atractivitate, creează suspansul povestirii. Violeta Ionescu, ca rod al unei riguroase documentări, aduce în prim plan, în primul rând, faptele care au aparținut lui Dioclețian și epocii sale, asupra cărora ne vom referi în continuare.

Războiul reprezenta în Imperiul Roman profesia de bază a bărbaților. În armată veneau, de regulă, oameni săraci, pentru că armata le asigura existența. Nu întâmplător, Dioclețian este prezentat cel mai adesea ca om de rând, ca militar și mai puțin ca împărat. Expedițiile sale în Orient, împotriva perșilor, dar și în Galia, Panonia, Histria, comportamentul său reprezentau dovezi în acest sens. La 40 de ani Dioclețian era deja un erou, faima vitejiilor sale făcea înconjurul provinciilor. Aprigele dispute pentru putere, tensiunile permanente dintre împărat și guvernatorii provinciilor, măcinau însă imperiul, iar redresarea acestuia nu s-ar fi putut face decât de un împărat pus prin voința zeilor. Iar Dioclețian era cel mai nimerit să primească hlamida imperială, „Imperiul fiind mai presus de orice”.

Povestirea istorică promovată de Violeta Ionescu, direct sau prin intermediari, nu-i ocolește nici pe geto-daci, poporul viteaz, care impunea respect și teamă, cu care împărații romani au avut mult de furcă chiar și după retragerea aureliană (anul 271). „Cucerirea Daciei - se aprecia în epocă - a fost o abatere de la prudență, dovedindu-se cu timpul o expansiune inutilă și de rău augur”, iar părăsirea acesteia o condiție pentru păstrarea Orientului.

Dioclețian a rămas în istorie ca împăratul blamat, care a decretat interzicerea cultului creștin, legiferată prin patru edicte, date între anii 302-304, prin care creștinii erau considerați atei în raport cu

religia tradițională. Se pare că această decizie a fost luată sub presiune, el fiind mai degrabă adeptul conviețuirii între religia tradițională și cea creștină, ceea ce răzbate și din documentarea Violetei Ionescu. Două exemple sunt edificatoare în acest sens: sub semnătura pusă pe edictele privind interzicerea cultului creștin, Dioclețian a ținut să adauge „Fără vărsare de sânge”; de asemenea, Edictul dat de Galeriu pe patul de moarte, prin care se anula interzicerea cultului creștin, a fost elaborat în spiritul regretului și voinței lui Dioclețian. El a fost ulterior preluat și de Constantin și Liciniu și cunoscut ca Edictul de la Milano (313 d. Hr.), prin care religia creștină a fost recunoscută oficial.

Reținem din opera Violetei Ionescu și vocația împăratului Dioclețian pentru dezvoltarea și modernizarea orașelor și așezărilor din imperiu, în mod deosebit a celor din răsărit, pe care le administra direct. Impresionat de ruinele vechii colonii grecești Histria, de pe malul Pontului Euxin, și-a propus să-i redea înflorirea de altădată, după aproape 1000 de ani. Dioclețian a avut ambiția ca reședința sa imperială, Nicomedia, să egaleze splendoarea și măreția Romei. Pentru aceasta a sacrificat vechile edificii, casele locuitorilor orașului -deoarece planurile lui edilitare aveau nevoie de spații ample -, stârnind revolta generală a localnicilor, determinând ample proteste ale acestora, susținute și prin lozinci precum: „Loc pustiit de dușmani!” sau „Bitinieni, mutați-vă la perși”, tradiționali dușmani ai romanilor.

Felicitări, Violeta Ionescu! Impresionantul volum, „Dioclețian. Între apoteoză și blestem”, restituie contemporanilor o pagină din istoria Imperiului Roman și o personalitate care a făcut istorie. Violeta Ionescu a avut talentul, acoperit de o muncă enormă, de a ne face contemporani cu marele împărat Dioclețian. O carte care ar trebui să se găsească în biblioteca fiecărui profesor de istorie și în bibliotecile facultăților de istorie din întreaga țară. Un merit indiscutabil revine și Editurii PHOEBUS, sub egida căreia a apărut volumul, cât și cunoscutei ing. Camelia Lupu, pentru acuratețea tehnoredactării și ideea copertei. Pentru aceste isprăvi, volumul „Dioclețian. Între apoteoză și blestem” merită să fie cartea anului la Galați, așa cum, de altfel, s-a spus și cu prilejul lansării acesteia la Salonul literar Axis Libri.

*** Violeta Ionescu, Dioclețian. Între apoteoză și blestem, Editura PHOEBUS, Galați, 2022**

ADRIAN ZĂINESCU, DINCOLO DE ORIZONTURI*

Adrian Zăinescu (n. 1975) trece în liga „frumoșilor nebuni ai marilor orașe” (vezi poza de pe coperta IV) - după strigarea celui mai mare brăilean din Grădiștea. Ambiția sa: să ne plimbe, cu omnibusul propriu, prin geneza biblică, prin legenda secolelor hugoliene. De interes pentru furnizarea substanței emoțional-poetice ar fi și uitatul (nemeritat!) volum argeziean, *Cântare omului*, dar stație mai lungă, substanțială, facem pe lângă Marin Sorescu, poetul. Bănuiesc că n-a mai dat iama, ca sugestii, prin *De rerum natura*, *Teogonia*, *Ierusalimul eliberat*, doar pentru o banalizată mână de lut prefăcută, prin grație divină, în ființa gânditoare (și mereu anarhică) de mai târziu. Înainte cuvântătorul de cursă lungă, poetul și umoristul Ion Manea îl trece pe Adrian Zăinescu printre magicienii cărora le este îngăduită orice manevră abilă, numai să ne lase cu ochii uluiți sau gura sucită. Dimpotrivă, criticul de serviciu la cartea gălățeană (cu prioritate!), Adi Secară (în *Viața liberă*, 8 octombrie 2021), arată poetului nostru, diagnosticat, în rândurile de față, domiciliul lui Nietzsche, cu întortocheate cărări, bănuitele locuințe ale lui Shakespeare, conacele ruinate ale tragedienilor greci, vechi de când lumea. Opiniile unor lectori profesioniști (vezi Referințe critice, p. 99 și urm.) converg spre imaginea unui poet tonic, „promițător de salturi estetice necabrate” (Ioan Toderiță), „însingurat, dar cu vârful aripilor înmuiat în azurul visător al cerului.” (Coriolan Păunescu).

Zămisitor de spații necercetate (altfel nu s-ar fi apucat de scris!), poetul ne ademenește să trecem dincolo de orizonturile proprii, mărginite și să-l însoțim, în temerara călătorie, prin edenul/infernul oferit sieși de eterna iubire. Semețul explorator al zărilor îndepărtate își asociază modele din șirul celor consacrate: Sisif (Lui Sisif/i s-a dat/altă caznă:/să te iubească/și să te facă să taci”, p.80), Magelan (Plat, p.27), Ginghis Han („Căzută și ingenuncheată,/tot tu erai învingătoarea.//Te cuceream mereu,/dar porțile-mi erau mereu deschise.” (Capitulare). Motivele lirice nu excedă spațiile consacrate: forța modelatoare a iubirii - mitul lui Pygmalion („Și se mai

spune/că bărbații/nu nasc !/Uite minunea:/ cum te nasc/eu pe tine/aici,acum/oriunde!”, p.62), vulnerabilitatea îndrăgostiților (Țintă, Capcană, Maree, Gânduri etc).

Poetul își invită admiratorii să descifreze spectacolul facerii/desfacerii lumii, implicit al iubirii: „Dumnezeu a căzut/în noroi-/Evrice! și-a zis și,/puțințel nervos,/a luat un pumn de măr, l-a modelat în grabă/și te-a făcut pe tine...//Ce-i drept,/ai ieșit cam frumoasă,/chiar și așa,/plămădită din măr.” (**Din noroi**). Constituirea binomului, ființarea în comun, unitară, devine obsesie: „E clar: mi-e casa băntuită!/ Umbra ta/se prelinge/pe la colțuri,/îmi tot bate-n podele/și-mi sperie visele.//Am încercat/ să scap,/să te

alung;/tămâie, agheasmă,/icoane, lumânări./Nimic!”// . Extazul în fața desăvârșirii ființei umane este complet; doar mai trebuie comunicat și altora:

„Rotunjimea formelor tale/ a fost lucrată/ cu cel mai scump compas.//Meșterii au trudit /zi și noapte/ la perfecțiunea detaliului.” (p. 12). Iubirile lui Adrian Zăinescu sunt solare, matur(iz)ate, trecute prin încercări și...urbane: „în lipsa ta,/orașul nostru/ e ca un câine turbat/ care mă latră/cu spume la gură/căutând să mă sfâșie.//Ne cunoștea doar/ mână-n mână,/c-o singură inimă...//Singur,/mă mârâie/cu colții rânjiți...” (p. 16). Atâta zbucium intern, cât se derulează în multe texte, produce dereglări sesizabile, spre marea satisfacție a industriei farmaceutice (numărați magazinele de profil din cartierul dvs! Veți constata că poetul are deplin simțul realităților imediate): „Mi-a prescris doctorul/ iubire:/câte două comprimate,/de trei ori pe zi.//Mi-a dat chiar/ și o rețetă compensată,/să-mi fie mai ușor.” (p. 17). Ca să percepem dimensiunea cosmică a sentimentului („iubirea care mișcă sori”- ne este la îndemână clișeu!) merită să dăm câțiva pași în urmă, să ne împiedicăm de un oarecarele Marin Sorescu: „Doctore, simt ceva mortal/Aici în regiunea ființei mele,/Mă dor toate organele,/Ziua mă doare soarele,/Iar noaptea luna și stelele.//(...)Degeaba am luat tot felul de medicamente,/Am urât și am iubit, am învățat să citesc etc./.

continuare în pag. 43

ASCENSIUNI ROTITOARE

Octavian MIHALCEA

Versurile lui Geo Galetaru posedă un accentuat nivel ideatic-metaforic, urmărind cu asiduitate aflarea anumitor certitudini, atâtea câte pot fi într-un vast teritoriu liric, în volumul *Aproape păsări* (Editura Eurostampa, Timișoara, 2020), valorile sufletului se împletesc cu numeroase aspectări contondente care provin din sondarea datelor realității. Spectrele neantului își fac apariția constant. Mult dorita simplitate ar putea atenua efectele destructurante ale pierderii printre detalii cu vibrație minoră. Lirica lui Geo Galetaru activează niveluri profunde, acolo unde abstractizările au un loc bine aspectat. Permanentele fluidizări tind să ascensioneze neconținut, temerile fiind de mult îndepărtate. Accepțiunile metafizice conferă valoare deosebită poeziilor din carte. Un detaliu semnificativ în această direcție: “Doar apele care/ din când în când tresar și/ vorbesc despre malul incandescent/ de la capătul lumii. Am așteptat la porți/ un cântec obscen sau o moarte/ spectaculoasă. Nimeni nu va trece/ de bariere. Acolo se joacă veșnicia/ în corturi pipernicite./ Acolo se joacă veșnicia/ în corturi pipernicite./ Acolo păianjenii urcă la cer/ și păsările inventează peisaje/ pentru sufletul rătăcit/ sub stele.” (**Am așteptat la porți**). Sentimentele se unifică, apoi se dispersează, elan centrifugal care potențează izbucnirea a noi și noi sensuri abandonând pentru totdeauna uzualul. Versurile au drept numitor comun o asiduitate ce vibrează pe foarte multe planuri. Din depărtare, siluetele păsărilor rostesc mult așteptatele transfigurări. Spectrul iluminării este tutelar. Putem spune că într-o inimă supliciată de nenumărate ori viețuiesc pești mari, luptători până la capăt. Alunecarea enigmelor asigură acel grad ridicat al inspirației. Din ierni trandafirii irump cromatizări accentuate, inflamări rotitoare, puneri în scenă care îndreaptă către orizonturi greu predictibile. Ne situăm printre ninsori apropiate crepusculului. Oglinzile internalizează deplasările unor lumi știute doar de poeți. Aici e posibilă chiar și dematerializarea lui Thanatos. Autonomia spiritului creator concordă cu istoria acelei liniști de odinioară. Situarile ieșite din comun sunt dublate de misterele nu ușor de pătruns. Întrebările poetului vizează fundamentele: “Dar cine se mai gândește la/ Aceste lucruri perisabile, la aceste ficțiuni/ Insurgente./ Vântul și-a spus povestea./

Trupurile zboară și cineva își uită/ Numele în păsă anotimpului./ Singuri într-o încercare tardivă/ De-a ajunge din urmă trecutul./ Respirația zeilor de demult./ Un papirus, o voce în/ Impersonalitatea acestei nopți/ Ce-și impune arhitectura/ în conștiința ultragiată./ Poate că viața/ E ceva ce se întâmplă în afara noastră.” (**Poate că viața**). Trăirile se modifică uneori la nivel radical, pradă mutabilului energiilor nocturne. Viețuirea printre stări traumatice devine obișnuită, vegheată de inepuizabila enigmă selenară. Poezia și temerile, sinteză ce promite atingerea pragurilor semnificative. Întregul volum este presărat cu simboluri ale unei dorite transformări. Accepțiunile se intersectează întotdeauna, rod promițând noi și noi descoperiri. Păsările, omniprezente, guvernează spațiul intim, nu de puține ori mistuit de focuri reci. Onirismul lui Geo Galetaru are drept profesiune de credință depășirea limitelor, chiar dacă orizontul pare că se închide uneori. Obscuritatea va fi mereu situată în proximitate. Cercul mângâierilor extatice nu poate eluda briza frecventă a nerealizărilor depline. Tușele angoasante au persistență. Filonul evanescent ia contact cu exteriorizări radicale: “Pentru că am așteptat/ Și începutul a fost/ în afara celor ce pluteau/ în definiții improbabile./ Avioanele și/ Tăcerea, simțurile noastre/ La marginea vizitelor perfecte./ Definitive./ Voiam un răspuns/ Și am pus sabia pe masă./ Ei s-au trezit/ Și nu și-au adus aminte.” (**Voiam un răspuns**). Puseele melancolice concordă cu anumite cețuri dintr-o lume atinsă elegant. Treptat, e materializată plutirea unor clepsidre nu departe de lacrimi. Puritatea rămâne unul dintre idealurile discursului poetic din *Aproape păsări*, de o densitate accentuată. Propensiunea spre înalt este evidentă, incandescență marcată inevitabil de anumite condiționări eclecticice care par a influența împlinirile maximele: “Și poate că/ ar fi bine așa/ pentru liniștea oricui/ să înaintezi în lanul de grâu/ cu cerul până la piept/ ai vedea ceva/ dincolo de poemul acesta spumos/ optimist/ ceva ca o flacără/ care suie/ și suie/ și nu se mai termină/ și nici nu ți-ai dori asta” (**Ar fi bine**). Geo Galetaru îmbină himerele cu straturile existențiale aproape limpezi, simplitatea liniștii cu metaforele plurivalente, luxuriante. Cunoașterea celor ce trebuie descoperite este fundamentală în aceste condiții existențiale.

Cine a fost George Mihăilescu-Anonimu?

Violeta IONESCU

George Mihăilescu, cel care semna poezii lirice, dar mai ales satirice, precum și spectacole de revistă cu pseudonimul „Anonimu”, era directorul proprietar al ziarului de mare tiraj „Acțiunea”, „cel mai mare cotidian informativ din regiunea Dunării de Jos”, înființat în 1930 și desființat în 1944. A fost înscris la 8 iunie 1930 în Registrul public cu nr. 11. la Tribunalul Covurlui. Ziarul avea redacția, administrația și ateliere tipografice proprii, pe str. Col. Boyle nr.11, tel. nr. 1052 - 1477. George Mihăilescu ținea în ziar rubrici vesele, de duminică, dar se implica și în anchete serioase, când era cazul, înfierând cu pana ziaristului profesionist corupția și alteratele moravuri ale vremii.

Cu mult înainte de a scoate acest cotidian, când era foarte tânăr, prin anii 1922-23, el compunea, în colaborare cu prietenul său, avocatul și poetul Radu Constantinescu, spectacole întregi de revistă, care se jucau pe scena gălățeană în beneficiul Societății culturale „V. A. Urechia”. Așa au fost revistele: „La calendele grecești” (1923), „Urmașii Romei”, „Așa cap, așa căciulă” și „Rar dar... bine” (în 1934, când deja era directorul și proprietarul cotidianului „Acțiunea”), toate cu caracter local. Din beneficiul acestor spectacole -care au avut un succes imens la acea vreme, fiind repetate la cererea publicului de mai multe ori - s-au strâns fonduri însemnate pentru ridicarea Atheneului Cultural V.A. Urechia, care să adăpostească și biblioteca „V.A.Urechia” (clădirea a fost finalizată abia în 1947 și nu a servit niciodată scopului pentru care a fost proiectată, ci a fost destinată Teatrului Dramatic, de către autoritățile noului regim instaurat).

În 1923, textul revistei „La calendele grecești” a fost citit în premieră în saloanele domnului Alfons DalfOrso, directorul filialei gălățene a Băncii Marmorosch Blank, membru fondator al Societății culturale „V.A. Urechia” și a lui Aurel Bogdan, președintele acestei societăți. Apoi repetițiile au început în saloanele doamnei Madeleine Amiral Eustatiu, din strada Vasile Alecsandri, și ale fraților Mantu, din str. Cuza Vodă. Dacă textul ne lipsește astăzi, am găsit în arhiva Bibliotecii V. A. Urechia (XXII(1)/(22)(1) afișul și programul acestui spectacol, tipărit de Stabilimentul Grafic „Moldova” în 1923:

Teatrul Central. Marți, 27 și Miercuri 28 Februarie 1923, orele 9,15 precis. Mare reprezentație în folosul Societății Culturale „ V.A. Urechia. Se va juca LA CALENDELE GRECEȘTI, revistă locală în două acte, în versuri de R. Constantinescu și G. Mihăilescu-Anonimu. Jucată cu concursul

Domnișoarelor și Doamnelor din Elita gălățeană. Dansuri americane, naționale, moderne. La sfârșitul actului întâiu, Dansul Florilor. Decoruri și costume speciale. Orchestra Mayer Reiningher. Prețul locurilor: Lojă 400 lei, Rezervat 80 lei. Stal 60 lei și Galerie 20 lei. începutul la orele 9,15. Biletele la casa Teatrului „Central”.

Această „revistă locală în versuri” avea 2 acte, decorurile erau semnate de pictorul Nicolae Mantu, iar muzica era aranjată de Amiral Sebastian Eustațiu. Iar spectacolele se dădeau în beneficiul Societății Culturale „V.A. Urechia”.

Personalitate marcantă a Galațiului, George Mihăilescu a fost unul din principalii animatori culturali ai urbei noastre și un reprezentant de frunte al breslei jurnaliștilor. A fost președinte al Sindicatului ziariștilor din Galați, vicepreședinte (și inițiator) al Federației Generale a Presei de Provincie din România, dar și comisar al manifestării economico-culturale „Luna Galaților”, pe care el a inițiat-o și a susținut-o ani la rând, de multe ori, chiar fără sprijinul autorităților locale, reușind să impulsioneze viața economică, socială și culturală a urbei noastre.

Cea mai concludentă caracterizare a lui George Mihăilescu o găsim în articolul unui ne-gălățean, deci nepărtinitor și bun observator, Părintele Ioan Georgescu, apărut în ziarul „Biruința” din Călărași și reprodus în nr. 2190 al ziarului „Acțiunea”, din 20 sept. 1932, p. 2 (atenție, era la doar doi ani de la apariția ziarului la Galați):

UN GAZETAR DISTINS - D. GH. MICHĂILESCU - GALAȚI

În momentul în care Vodă Carol al II-lea își făcea apariția în țară pe calea aerului, după o absență de 6 ani, spre a-și lua în primire prerogativele regale, la Galați se năștea un nou ziar sub conducerea unui român. Gazeta apărău câțva timp sub forma edițiilor speciale, dar simultan cu consumarea momentului Restaurației, „Acțiunea” d-lui Gh. Michăilescu se transformă în cel mai bun cotidian al urbei Galați. După ce își înzeștră ziarul cu o tipografie pretențioasă, s-a gândit la înființarea în capitală a unei redacții pentru informare cât mai rapidă. în felul acesta era firesc ca ziarul „Acțiunea ” să devină tribuna cea mai autorizată a Covurluiului.

Dar simpaticul director nu a uitat nici de nevoile urbei Galați. Pentru înviorarea primului port la Dunăre a arătat celor în drept - prin pana

distinșilor săi colaboratori - piedicile ce la stau în calea realizării acestui țel. Nu s-a dezumflat când a văzut că prin scris nu poate urni pe cei în drept la remedierea anemiei vechiului port și l-am văzut trecând cel dintâi la faptă, organizând „Luna Galaților”, câțiva ani. Spună d-nii Gr. Trancu Iași, Gr. Gafencu or d. Victor Slăvescu când au fost întâlniți și de multe ori chiar înadins căutați de inimosul gazetar al Galaților și nu le-a cerut sprijinul lor moral pentru înviorarea portului Galați. De la tribuna Parlamentului, ca și pe calea radio-ului, au putut auzi cerându-se mai multă viață economică pentru Galați. In mare măsură, parlamentarii fuseseră împinși la aceasta de către același voitor de mai bine al târgului în care s-a născut.

Biserica și Școala au găsit în ziarul vicepreședintelui Federației presei de provincie sprijin pentru revendicările lor drepte. Toți obidiții Galațiului cosmopolit au tresăltat deseori când pana tăioasă a d-lui George Michăilescu venea în ajutorul lor.

Mic de stat, dar mare la suflet, directorul „Acțiunii” nu s-a temut nici de amenințările gangsterilor târgului care au fost înfățișați în fața opiniei publice în toată cruda lor goliciune. Pentru felul cum a înțeles să apere țăranul covurluiian, ca și pe toți nedreptățiții urbei Galați, George Michăilescu merită întreaga prețuire a alor săi. Noi, care l-am auzit tânguindu-se de soarta nemeritată a oropsitului de azi Galați; noi, care l-am văzut alergând din demnitar în demnitar pentru a obține reînvierea dragului său port; în sfârșit, noi, care deși cu mult mai departe decât ai săi, prețuim în gradul cel mai înalt eforturile sale și-i trimitem din acest Bărăgan îndepărtat îndemn de a duce lupta înainte, fiindcă nu se poate ca o cauză dreaptă să nu triumfe până la sfârșit.

Călărășenii să afle că vicepreședintele Federației din provoncie, dimpreună cu ceilalți gazetari gălățeni ce au fost prezenți la Congresul ținut de curând la noi, au fost plăcut impresionați de felul primirii și al găzduirii. Cuvinte de laudă miau fost dat să aud pentru organizatori, ca și pentru călărășeni. ”

Pr. Ioan Georgescu, comuna Ferdinand I, Ialomița

Pentru a-și atrage cititorii, ziarele organizau și atunci (ca și pe vremea „Vieții libere” de după 1990) concursuri cu premii, cu premii extrem de generoase. De exemplu, la concursul anual din anul 1934, premiile anunțate în nr. 1090 al ziarului „Acțiunea”, al cărui proprietar era George Mihăilescu, au fost:

- 1) un automobil elegant de 5 locuri, marca Chevrolet, de 6 cilindri, tip 929, în perfectă stare de funcționare;
- 2) un aparat radio marca „Omiphon”;
- 3) una mie Kg lemne, oferite de depozitul „Schachter”;
- 4) 500 Kg. Cărbuni cocs, oferite de G.A.G.;
- 5) 20 Kg faină prima calitate, oferită de magazinul Sterea Codescu;
- 6) 10 kg zahăr cubic, oferit de magazinul Dumitrache Papagheorghiu;
- 7) un abonament la „Acțiunea”;
- 8) 10 sticle cu vin înfundat, oferite de podgoriile „Zaporojenco”;
- 9) un abonament lunar la U.C.G. (tramvaie și autobuze);
- 10) un abonament permanent pe timp de un an la cinematograful „Central”.

Cupoanele publicate în ziar, colecționate timp de 15 zile, se depuneau până la 24 ale lunii la administrație, în schimbul unui „bon de premiu” numerotat. Tragerea avea loc pe 25.

La 5 octombrie 1937, George Mihăilescu și Radu Volbură (patronul și directorul ziarului gălățean „Ecou”) își dau mâna și semnează la notariatul Tribunalului Covurlui, în prezența avocatului Ionel Calavre, actul de constituire a societății în nume colectiv „Acțiunea-Ecou”. La acea vreme, această fuziune între două ziare a fost „un important eveniment al presei de provincie”. Cu acest prilej, ziarele urmau să apară „complet reorganizate tehnic și redacțional, pentru întreaga regiune a Dunării de Jos”. Ambele aveau administrația în strada Col. Boyle 11, așa cum anunță „Acțiunea” nr. 2202.

Spiritul acelor vremi a apus demult. Totuși, nu trebuie uitați acești magistri care au făcut epocă în presa gălățeană interbelică. Chiar dacă nu le cunoaștem mormântul, putem să le citim creațiile publicistice - la bibliotecă, încă mai există, în „colecții speciale”! - și să aprindem cu recunoștință și pioșenie o flăcăruie în amintirea lor.

De la Gabi Neguțu:

Ioan Ioanid, în cartea sa *Închisoarea noastră cea de toate zilele*, întâlnește în una din pușcăriile prin care a trecut, nu mai știu în care, poate la Pitești, pe „Gică Mihăilescu, om tare blând și cumsecade, gazetar și proprietar al ziarului independent din Galați, Acțiunea, unul din ziarele de provincie cu cel mai mare tiraj. Și cumnatul lui, colonelul Vladovici fusese condamnat pentru spionaj în favoarea Franței cu un grup mai numeros și se afla tot la Pitești. P342, Vol.2. Ușor bălbăit, era un om jovial și un ineputabil povestitor de întâmplări hazlii, petrecute în diferitele garnizoane din țară, prin care se perindase ca tânăr ofițer.”

PROBLEMA UCRAINEANĂ

Radu MOȚOC

Această tematică este abordată de Ion Nistor într-o lucrare pe care a intitulat-o : „Problema ucraineană în lumina istoriei”, care a fost publicată în anul 1934.

Lucrarea a fost retipărită la Editura Vestala din București în anul 2016 și prefăcută de coordonatorul acestei edituri, Ionel Oprișan.

Editorul amintește că Ion Nistor a redactat o amplă Istorie a românilor, care nu a fost încă publicată. El consideră că **I. Nistor** a scris acest volum legat de problema ucraineană cu: „o seninătate clasică, de dezbateră absolut obiectivă a relațiilor româno-ucrainene de-a lungul secolelor. Un rol important în cadrul volumului îl ocupă bunele relații dintre cele două popoare din negura timpurilor până la marea Unire din 1918 și a sprijinului dat nu o dată de către români vecinilor ucraineni în luptele lor de afirmare națională”. O mențiune interesantă este prezentată de editor: „în statistica din 1776, la anexarea Bucovinei de către austrieci, populațiile alogene din Nordul Moldovei intrate în componența Imperiului Austriac, era nesemnificativă, românii reprezentau 98%, restul de 2% și erau 59 armeni, 526 evrei, și 294 țigani. Rutenii nici nu erau menționați !”.

Se precizează și faptul că: „I. Nistor ține să releve nu numai prietenia manifestată de români față de ucraineni, dar și ajutorul dat de-a lungul timpului, de la clădirea unor lăcașuri de cult ortodox și hirotonisirea preoților de mir și a ierarhilor bisericești până la sprijinirea gratuită a armatelor lui Petru cu muniție și tehnică militară. Poporul român de la Nistru până la Tisa n-a stat niciodată în calea realizării idealului politic și național al vecinilor săi ucraineni de dincolo de Nistru”.

Ion Nistor tratează acest subiect important al istoriei ucrainenilor pe 18 capitole, la care a adăugat și 23 anexe.

Diversitatea problemelor tratate în acest volum mă determină să mă rezum la abordarea primului capitol pe care autorul l-a intitulat: Istoricul problemei ucrainene, din care vom prezenta câteva pasaje.

Conferința de pace de la Paris din 1918 a soluționat chestiunea română, iugoslavă, cehoslovacă, poloneză și a națiunilor baltice. Dar conferința de la Paris nu s-a preocupat de problema ucraineană.

Rezolvarea acestei mari probleme politice și naționale a rămas rezervată unui viitor mai mult sau mai puțin apropiat (Spunea I. Nistor la anul 1934).

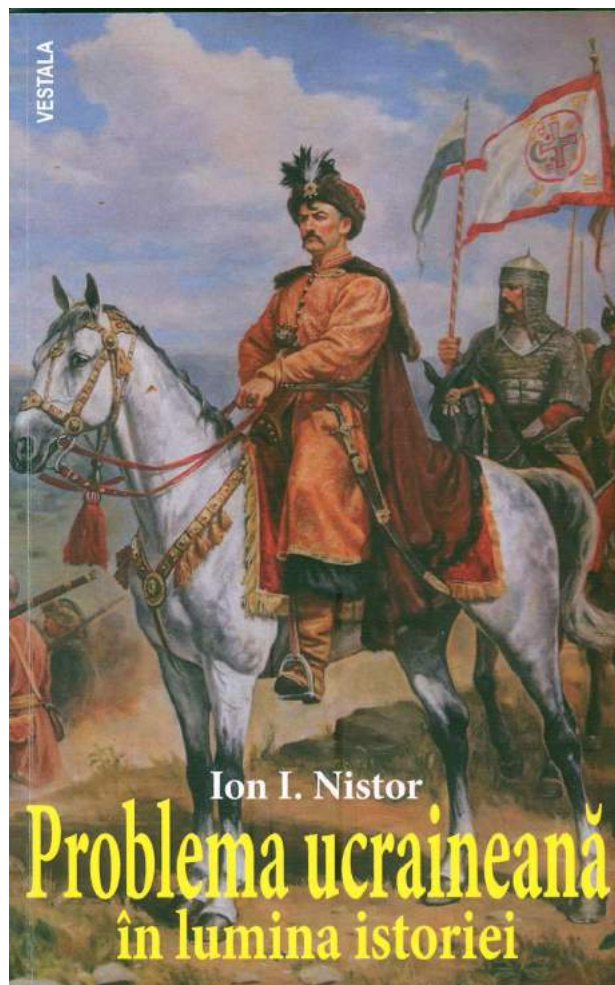

Fig. 1 Problema ucraineană în lumina istoriei. Ion I. Nistor

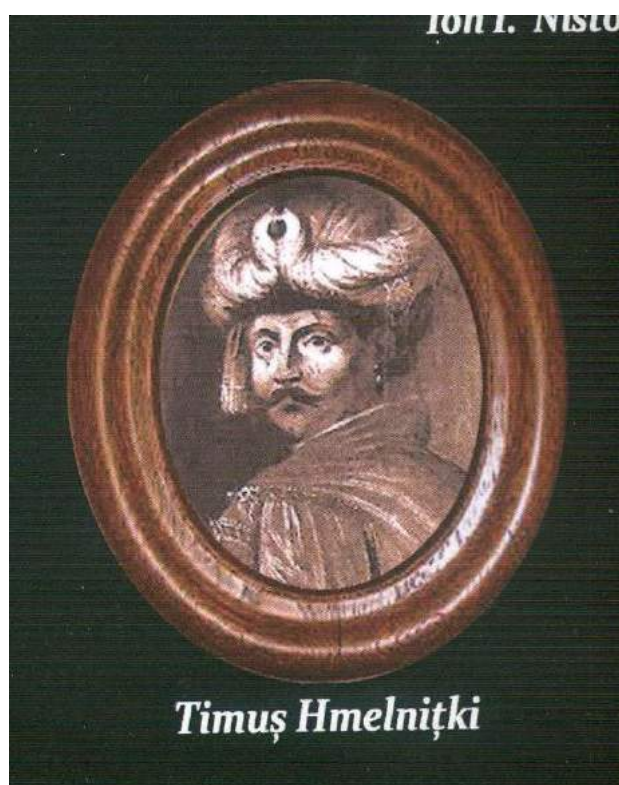
Noi, românii, vecini cu Ucraina pe sute de kilometri, suntem datori să urmărim cu atenție evoluția acestei probleme, și aceasta cu cât dezvoltarea istorică a adus cu sine ca o fracțiune din națiunea ucraineană să sălășluiască în hotarele României, în vechile provincii moldovenești: Bucovina, Basarabia și în Maramureș. Cercetătorul ucrainean Ștefan Dudnicki se întreabă: „Ce este Ucraina; unde își are așezarea ei pe globul terestru această misterioasă țară și care-i sunt hotarele politice și etnografice?”.

Această întrebare o pune și Ion Nistor, care afirmă că numele Ucraina nu-l găsești însemnat pe nici o hartă și atlas istoric sau geografic. Istoricii ucraineni susțin în operele lor că ucrainenii constituie o națiune slavă aparte, deopotrivă cu rușii, polonii, cehoslovacii, iugoslavii și bulgarii. Închegarea lor ca națiune de sine stătătoare trebuie căutată la începuturile Evului Mediu. Năvălirea mongolilor în Europa a provocat prăbușirea marelui principat ucrainean de la Kiev, în vreme ce principatul ucrainean de la Halicz

căzu pradă atacurilor vehemente ale polonezilor. Astfel vechile principate ucrainene de la Kiev și Halicz au fost înglobate în marele imperiu polono-litvan al lagielonilor, ce se întindea de la Nipru până la Vistula și de la Marea Baltică până în Carpații nordici.

Poporul ucrainean vegeta sub stăpânirea aceasta străină până la începutul secolului al XVII-lea când, la hotarul imperiului polono-litvan dinspre tătari, se înjgheba o Ucraina, adică o marcă de hotar, că aceasta înseamnă în slavonește Ucraino. Cazacii neînfrânți au început să-și revendice de la poloni străvechile lor drepturi înstrăinate. Hatmanul noii Ucraine, Bogdan Hmielnicki cristalizează organizarea noului stat în jurul fortificațiilor de la pragurile Niprului. Ucraina căzăcească, cu toate eforturile eroice ale hatmanilor ei, nu izbuti să-și dobândească neatârarea față de ruși și poloni. Rusia alimenta neconținut vrajba dintre polcovnici și hatmanii căzăcești și atâta mereu nemulțumirile celor săraci față de cei cu stare și avere.

Fig. 2 Timus Hmelnițki

Rușii moscoviți au redus mereu drepturile autonome ale cazacilor, pînă ce, prin tratatul de pace de la Andrussov (1667), Ucraina fu tăiată în două prin apa Niprului: partea răsăriteană de pe malul stîng al fluviului a trecut sub supremația rusească, iar partea de dincolo de Nipru rămase mai departe sub stăpânirea polonezilor.

Încercarea hatmanului Mazepa de a redobîndi Ucraina cu ajutorul regelui Suediei Carol al XII-lea a eșuat în urma înfrîngerii de la Poltava (1709). Mazepa s-a refugiat pe pămîntul Moldovei, dar își găsi moartea la

Galați. După războiul ruso-turc din 1768-1774, în baza tratatului de la Cuciug-Cainargi, Rusia își întinse hotarul împărăției până la Bug. Teritoriul ucrainean rămase împărțit sub două stăpîniri străine, sub cea habsburgică în Galiția și sub cea rusească până în Caucaz. Națiunea ucraineană a fost mereu stînjenită în dezvoltarea ei firească. Ea nu și-a putut redobîndi libertatea și nici refacerea vechiului ei stat național. Rusia după ce a înglobat în granițele sale teritoriul ucrainean, a început să macine încetul cu încetul vechile tradiții ucrainene. Nobilimea și cărturarii ucraineni se rusifică. Boierimea și înaltul cler se contopesc cu pătura conducătoare rusă. Casa de Habsburg nu se lăsa abătută de la planurile și aspirațiile ei politice. Prin prada teritorială ridicată la împărțirea Poloniei (1772) și prin răpirea Bucovinei (1774) de la Moldova, habsburgii au deschis perspective noi de anexare din teritoriile Rusiei. Austria a înțeles să se folosească de populația ruteană din Galiția, care aparținea Bisericii Catolice Unite.

Ideea unei „Ucraine independente” a fost cultivată multă vreme în societăți clandestine, care vedea în ea singura soluție radicală a problemei. În Rusia autonomia părea mai greu de obținut.

În anul 1914, Asociația pentru liberarea Ucrainei de sub jugul moscovit a organizat o largă propagandă pentru organizarea Ucrainei Mari.

Între revendicările teritoriale ale ucrainenilor se menționează mereu Bucovina, Basarabia și Maramureșul. Prin urmare, ucrainenii revendicau pentru statul lor o bună parte din județele Ismail și Cetatea-Albă și parte din județele Orhei, Soroca și Bălți și întregul județ al Hotinului. Regiunile din Basarabia, Bucovina și Maramureș cu o suprafață de 20.000 km², pe care ucrainenii le revendicau pentru statul lor din patrimoniul României.

Ion Nistor pentru a explica aceste solicitări va dezvolta un capitol dedicat să cunoaștem cine sunt slavii și cum au ajuns ei în țările noastre.

În încheiere Ion Nistor avea să afirme în anul 1934: „Poporul Român de la Nistru până la Tisa n-a stat niciodată în calea realizării idealului politic și național al vecinilor săi ucraineni de dincolo de Nistru. Dimpotrivă istoria relațiilor româno-ucrainene mărturisește că românii în toate vremurile au ajutat și sprijinit pe ucraineni și sunt gata să o facă aceasta și în viitor cu aceiași dragoste și cu același dezinteres, care i-a caracterizat din timpurile lui Hmelnițki și Mazepa”.

Ion Nistor, istoric de prestigiu, pune în lumină cu obiectivitate problema ucraineană, în lumina științei istoriei, din păcate doar până la Marea Unire. Acest volum redactat de Ion Nistor merită a fi citit pentru complexitatea abordării istoriei legată de Ucraina.

2 iulie 2022

Trimisul special din Abis (fragment din romanul KRAINA)

Elena NETCU

„Sunt cazac de când mă știu! Iubesc libertatea precum pasărea cerului, precum peștele în întinderea nesfârșită a bălților” își repeta în gând Pantilei care îmbrăcase haina militară de câteva zile, așa dintr-o dată. Începuse războiul fără veste. Peste noapte fusese liniște și dintr-o dată la ora 5 dimineată s-a auzit o explozie. „Vreo butelie,” se gândi el, buimac. „Cine știe ce neisprăvit n-a închis butelia sau cine știe ce s-o fi întâmplat”.

Pantilei se culcase spre miezul nopții. Cu o zi înainte fusese să-și vadă părinții. Dormise puțin. După explozie ieșise în fața casei, așteptând să apară mașina de pompieri. Dar nu întâlni decât vecini speriați, neștiind ce s-a întâmplat. Ca niciodată, în acea seară, rămase până târziu cu lumina aprinsă de parcă ar fi așteptat pe cineva. De multe zile nu putea dormi. Gânduri răvășitoare nu-i dădeau pace, dar mai ales frânturi de vise pe care nu și le explica. Tresărea mereu în somn cu un fel de zvâcnet al trupului masiv. I se întâmplase ca într-una dintre nopțile de insomnie să cadă din pat, pierzându-și echilibrul.

Locuia într-un bloc cu mai multe etaje, de multe ori uita să mai pornească liftul. Aștepta ca altcineva să apese pe butonul de comandă. Liftul îl ducea întotdeauna la ultimul etaj. Deschidea ușa la apartament și se cocoța la mansardă. Era bucuros de asta și era convins că are acest avantaj că locuiește la ultimul etaj, fiind încântat că poate privi panorama orașului din cel mai înalt loc. Kievul cu lumini multicolore, cu blocuri înalte, clădiri impunătoare, cele mai înalte, sfidând depărtările, era fascinant. Privea cerul insistent, așteptând parcă să vadă ceva acolo pe cer, uneori scruta cerul plin de stele și i se părea că mișună ceva în spatele lor. Era acolo o frământare cum era și în sufletul lui de la o vreme încoace. La mansardă avea un spațiu îngust, cu un singur pat și o masă, iar pe câteva rafturi suspendate zăceau alandala cărți de istorie, dar mai ales, manuale despre tactica militară. Era ofițer și în ultimul timp zăbovea la unitate mai mult pentru chestiuni strategice privind apărarea țării, dar niciodată nu s-a gândit mai departe, că ar exista vreun pericol când lumea e liberă, când există libertate de exprimare, când poți ajunge la capătul lumii și înapoi, fără să-ți fie teamă de nimic. Era crescut în a prețui valorile, era convins că omul este ceea ce contează, omul cu trăirile lui, cu visele și idealurile, omul este centrul universului. Efortul de cunoaștere e mare, sunt atâtea studii de dezvoltare personală prin care învățăm să ne prețuim! Avem inteligență, sapiențială sau emoțională, pragmatică sau rătăcită

printre himere, totuși înțelegem, gândim, stăpânim totul prin puterea minții și nu prin violențe. Pământul? Ce este oare el și cât ne este dat? Tot sau pe bucăți? Dar oricât am avea, în final, tot doi metri pătrați este al nostru, oricâte averi am avea, nu mai valorează nici doi bani în fața morții. Pantilei voia să se retragă din armată. Nu mai putea fi un războinic. Cu anii devenise mult prea blând, mult prea înțelept, avea alte dorințe care veneau din sufletul lui pentru suflet, nimic ce avea atingere cu bunurile și cu banii nu-l mai interesa. Să fiu eu sănătos, eu și băieții mei, eu și femeia mea, eu și cei dragi mie, ” își repeta aproape zilnic. Dar de ceva vreme îl auzea pe comandant că lucrurile nu se îndreaptă spre o direcție prea bună, că rușii răvnesc pământurile Ucrainei, că se vor năpusti asupra țării sale, iar el. Pantilei nu va mai avea forță să se împotrivească, deși avea alte așteptări de la viață, se prețuia pe sine, dar, în același timp, se depărta tot mai mult de treburile armatei. Uneori visa că omenirea va ajunge odată și odată să nu mai trăiască între granițe, să se desființeze popoarele și să trăiască într-o credință, iubire și bunătate. Dar se trezea la realitate: “nu e posibilă o asemenea utopie, își zise, sunt soldat, am depus un jurământ, oare îl voi respecta? Dar dacă totuși acești ruși vor veni peste noi cu gând de a ne nimici?” Se liniști la gândul că ucrainenii sunt oameni puternici, că nu se vor lăsa învinși. Rușilor le va fi greu să-i cucerească. Suntem de același neam, prin venele noastre curge același sânge de slav, de cazac, mai ales. Se gândea la asta cu un soi de mândrie, cazacul este un om liber, nu a acceptat niciodată supunerea, cazacul este libertatea însăși. I se păreau absurde și de neînțeles aceste zvonuri, cum că ar fi posibil să înceapă un război fratricid.. Bunicul lui dinspre mamă era rus. El însuși era însurat cu o rusoaică, Natalia, care îi dăruise trei băieți, erau adolescenți, gata să devină pe rând studenți. Trecuseră mulți ani peste el și era pe punctul de a trece în rezervă.

„Oare chiar se vor năpusti peste noi pe nepusă masă?”

” De ceva vreme, cam prin iarnă se aflase că rușii se pregătesc să mai smulgă din trupul Ucrainei regiunea Donbas-ului, Donețk și Luhansk-ului, după ce cu vreo câțiva ani în urmă înhățaseră cu ușurință Crimeea. Acum aveau alte planuri.” Poate vor să ne desființeze, nu știu ce mai vor!” își privea soția cu neliniște. Natalia avea un tremur în voce când vorbea cu Pantilei, se simțea vinovată că e rusoaică, că tot neamul ei trăiește în Rusia. îl privea cu tristețe. Ochii ei albaștri se întunecau, căpătau reflexe verzui, de parcă acolo, în sufletul ei, ar fi început o furtună și gândurile ei se

frământau în bătaia valurilor. Pantilei evita orice dialog, i se părea că, de fiecare dată, ochii ei se umpleau de lacrimi și nu putea să suporte asta. O iubea mai mult decât orice pe lumea asta. Ea era sufletul, liniștea, echilibrul, bucuria și tristețea deopotrivă. Împărțeau totul, fie că era de bine sau de rău, era totul pentru el. La părinții ei nu se mai ducea. Ori de câte ori vorbea cu socrul lui, îi arunca vorbe veninoase: „, voi, ucrainenii, trebuie să dispăreți de pe fața pământului, într-o zi vă luăm totul, chiar și dumișatul de la gură, într-o zi veți fi praf și pulbere! ”

Pantilei nu se supăra, se gândea că așa sunt bătrânii care fac parte din garda veche, au reminiscențe de pe vremea bolșevicilor, hrăpăreți, acaparatori, nemiloși, fără nici un Dumnezeu. Acum trăia în alte vremuri. Lumea sa mișcă, se gândea el. În secolul XXI există o altă percepție asupra lumii, războiul este doar o formalitate, acum se poartă războiul rece, fără victime. Ura este mocnită și diplomația va avea grijă să îmblânzească leii, să liniștească apele, iar noi, oamenii, să trecem mai departe cu zâmbetul pe buze și să ne bucurăm pentru fiecare răsărit de soare. Era convins că mai marii lumii au înțeles, în sfârșit, că omul este o valoare supremă. Nu va fi război nicicând, se liniști în sinea lui Pantilei.

„,Nu-o să vină peste noi! E doar război psihologic! O să le treacă lor!” își spunea Pantilei și se lua cu altele.

A mai trecut o lună, au mai trecut două și pe 24 februarie, ora 5 dimineața, s-a auzit o explozie. După ce a auzit sirena, după ce a văzut lume alergând pe stradă, cu noaptea în cap, Pantilei înțelese ce se întâmplă. Se echipă imediat în haină militară, o sărută blând pe Natalia care se uita la el speriată și spuse scurt:

- A început! Anunță băieții să nu vină acasă. Să rămână în România, la Brașov. Acolo sunt în siguranță. Ai grijă de tine. Eu nu știu când vin.

- Pantilei, am uitat să-ți spun, aseară m-a sunat mama din Moscova. N-am vrut să-ți spun. M-a chemat de urgență acasă. Poate i s-a făcut rău.

- Nu știu ce să-ți spun, Natalia. Faci cum crezi! Dar fii atentă cum pleci, să fii în siguranță. Eu nu știu când vin acasă.

Rămasă singură. Natalia se gândi la conversația cu mama sa care era despre război, dar n-a crezut decât acum dimineață. Cum să ajungă ea în Rusia? Mai bine se ascunde la subsol. I se părea că nici Pantilei nu mai era același. Îi spusese cu un fel de detașare, ca și cum viața ei n-ar mai conta. Din tonul lui reieșea un fel de reproș, ca și cum i-ar fi spus că rușii sunt niște brute. Descoperise asta într-unul dintre romanele de succes ale lui Ghiuzel Iahina. o scriitoare rusoaică foarte talentată. Într-una din seri a vrut să discute despre carte cu Pantilei, dar a observat că nu se putea concentra. Îl vedea abătut și nu era atent la

conversație. Îi mărturisise că a citit-o cu un tremur în inimă. “E clar! Lui Pantilei nu-i mai pasă de mine!” Simți singurătatea până la os și o luă cu friguri. Voia să doarmă. Să nu mai știe nimic. „Să vină războiul! Să vină! O să ies în fața tancului cu mâinile goale, am să le spun că sunt niște ticăloși, sunt monștri, sunt lacomi, am să-i întreb ce caută, ce vor de la noi! Dumnezeu a făcut lumea cum a făcut-o, voi ce căutați, rușilor? Sunteți frații noștri sau nu sunteți?” Se trezi strigând în mijlocul camerei. Rămase ținută și nu putea uita privirea metalică a bărbatului ei, parcă i-ar fi bătut două chiroane în frunte și ar fi răstignit-o. I se părea că e lângă ea, că măsoară camera în lung și în lat. Îl vedea cum se îndrepta către ușă, fără să-i mai pese de ea. Să fi întors măcar o dată privirea spre ea. S-o fi luat în brațe, ar fi suportat mai ușor. Nu-i mai păsa de viața ei. Ar fi vrut să se îmbrace și ea în haine militare, să-l caute, să lupte alături de el ca să vadă că îi pasă. N-avea de gând să se ascundă. Sirena suna întruna. Suna alarma, dar Natalia se ghemui în plapumă, închise ochii și așteptă. Așteptă să vină bărbatul ei să-i dea o îmbrățișare, să rămână cu el în gând ca fiind cea mai importantă ființă din viața ei. Închise ochii și își astupă urechile. Apoi sări din pat și se plimbă prin cameră socotind, gesticulând, luă telefonul, încercă să ia legătura cu bărbatul ei, dar telefonul era închis. “Cred că a ajuns deja la unitate!” Umbla prin cameră, măsurându-și pașii, numărându-i, număra ca să nu mai audă alarma. Își aminti de băieți. Lavric, Aleksander și Oleghin. Sunt în România. Se bucura. Se aruncă din nou în pat, lăsându-se în voia somnului neîmplinit. Se gândea că în calitate de medic ar fi trebuit să ajungă la spital, dar ceva în sufletul ei îi spunea că nu e momentul. „Diseară intru în gardă”, se gândi ea cu mâhnire, poate nu va fi nimic rău. Doar o sperietură!” Dar nu apucă să termine ideea că în acel moment văzu cum se sparge tavanul în bucăți, cum cad peste ea brusc, lovind-o. Picioarele îi erau înțepenite sub un dreptunghi din perete. Se sufoca de durere. Sub ochii ei tot apartamentul se făcu țandări, alunecă cu pat cu tot în jos, spre celelalte apartamente. Văzu pentru o fracțiune de secundă trupuri strivite, apoi o plesnitură o izbi în față și se făcu întuneric înlăuntrul ei. Femeia era cu totul acoperită de moloz, prăbușindu-se peste ea cărămizi de-a valma cu mobilă sfărâmată. Jumătate din bloc devenise un munte de moloz, un amestec de haine, cărți, scaune, birouri desfăcute din care se răsfirau caiete, cărți, ghiozdane, sânge prelingându-se pe alocuri, un geamăt înăbușit răzbătea din adânc, țipete de copii, vaiete de peste tot. Era dimineață. Lumea nu apucase să iasă din casele lor. Se vedeau trupuri agonizând, sfărțecate, bucăți de picioare de om azvârlite într-o parte, o mână de femeie, prelungă cu unghii frumos colorate în roz atârna pe marginea unui perete suspendat așezat într-o parte peste mormanul

de resturi, lemne, praf, ciment sfărâmat, tot ce-a mai rămas din cel mai înalt bloc al capitalei Ucrainei. Kievul își începea agonia de acum încolo câteva săptămâni de rezistență îndârjită.

Deasupra Kievului zburau haotic ciorile. Fulguia rar. Bătea vântul rece din ce în ce mai rece, de parcă se pregătea să spulbere mormanele de moloz ce se înmulțeau cu repeziciune în locul blocurilor care, altădată se înălțau semețe în tot Kievul. În depărtare se zăreau clădirile impunătoare din centrul orașului, fabrici, școli, spitale. Pe rând, dispăreau totul. Erau atacate firmele de construcții, depozite de materiale inflamabile sau nu, depozite de muniții, hipermarketuri. În câteva zile, Kievul era plin de răni adânci, jale pe drumuri, pe străzi fluturau resturi de haine la întâmplare, vântul spulbera în derivă urme din ceea ce a însemnat viață, așezări omenesti sfărtecate de bombe, parcuri părăsite. În mijlocul drumului harta Ucrainei era purtată de vânt încolo și înapoi a sfidare, nelăsând pe nimeni să o prindă. Era parcă un joc sinistru de-a v-ați ascunselea. Harta se ridica și cădea, lipindu-se de asfalt, apoi se ridica în văzduh într-o direcție neștiută de nimeni. Din loc în loc echipele de salvare scoteau cadavrele sau supraviețuitorii dintre dărâmături. Se orientau după gemetele din ce în ce mai stinse ale victimelor sau după mirosul câinilor de vânatoare trimiși de poliție să mai salveze ce se mai putea. Cei rămași în viață umblau pe străzi ca niște somnambuli, răcoleau la întâmplare prin mormanele ce stăteau să se disloce și să-i prindă de mâini de sub dărâmături pe cei dragi.

- Aici a fost casa mea! jelea o femeie voinică, o ucraineană puternică, masivă care încerca din răsputeri să disloce un rest de zid dintr-un loc unde știa că a fost casa ei.

- Of, Doamne, fata mea este acolo, era în casă, eu am ieșit să fac piața. Cum s-o scot? Ajutooor! Fata mea geme, îi aud răsuflarea, pentru Dumnezeu, ridicați bucata asta de zid să-mi salvez fetița mea cea frumoasă. Hohotea scotocind cu disperare, împingând cu spatele să disloce zidul prăbușit. În sfârșit sosiră ajutoare. O macara își înfipse gheara și împinse resturile de zid dezvelind o priveliște greu de suportat. Două trupuri amestecate, un morman de carne de om, o jumătate de copil cu mânuța lipită de cămașa albă a mamei îmbibată de sânge negru vâscos aproape închegat. Un alt trup dezvelit, strivit pe jumătate. Rămăsese doar capul întreg, cu ochii larg deschiși, de un albastru întunecat, priveau indiferenți, inerti, apoi pleoapele se închiseră încet, se trăsese cortina neagră a morții. Bătrâna fu chemată s-o identifice pe fiica ei la vreo câțiva pași. Avea abdomenul sfărtecat, fără un picior, fără o mână care fuseseră dislocate și zăceau inerte lângă ea.

- Draga mamiiii! Scumpa mamii! Sufletul mamiiii! Apoi se prăbuși Iară simțiri. În alt loc alți supraviețuitori fură scoși cu răni mai grave sau mai puțin grave, dar în viață. Erau așezați cu grijă pe targă și ambulanțele porneau în viteză spre spitale.

O săptămână de război. Cei mai mulți kieveni aruncau cu sticle cocktail-molotov, îngreunând înaintarea tancurilor rusești. Luptau cum puteau, cu ce aveau, cu tot ce le veneau în minte. Ieșeau în fața tancurilor cu mâinile goale și-i implorau să plece acasă. Fu lovit Turnul televiziunii. Comunicațiile fură întrerupte. Supraviețuitorii umblau ca niște fantome pe străzi, apoi alergau la adăpost, căci bombardamentele nu mai țineau cont de nimic. Fiecare bucată de pământ din jurul capitalei era sfărtecată de obuze. Rușii au început să împuște civilii de-a valma. Civilii cu brațele ridicate se predau de bunăvoie, sperând că nu vor păți nimic. Erau neînarmați. Dar erau scoși din casele lor, așezați la rând lângă ziduri și împușcați fără milă. Femeile mai în vârstă cu părul alb priveau soldații ruși cu ochii în lacrimi și cu palmele împreunate, așezându-se în fața tancurilor:

- Duceți-vă acasă, măi copii! Cine v-a trimis pe voi să ne omorâți? Ce v-am făcut noi? Aveți și voi mame acasă. Aveți bunici, aveți iubite! Ce căutați pe pământul nostru? Ce vreți de la noi?

- Noi nu suntem la război, suntem, în misiune specială. Am venit să eliminăm naziștii de pe pământul Ucrainei. Este pământul nostru, nu al vostru!

- Este pământul lui Dumnezeu! Suntem de același neam și limbă! În noi curge același sânge! Cum vă lasă pe voi inima să ne omorâți? Hai omorâți-ne!

Femei și copii se aliniază în fața tancului, un băiat de vreo 14 ani se culcă lângă șenile, așteptând să treacă tancul peste el. Soldatul, un tânăr recrut, coborî, eliberă calea și întoarse tancul părăsind locul de luptă, bătând în retragere. Alți soldați ruși tineri cădeau prizonieri. Te uitai la ei, le plângeai de milă. Tremurau de frică, erau înfometați și jurau că n-au știut unde se duc. Știau că trebuie să participe la niște exerciții. Și repetau întruna,,exerciții...exerciții...!

Dar lupta pentru cucerirea Kievului era din ce în ce mai aprigă. Rușii încercuiau capitala. Erau convinși că treaba se va rezolva în câteva zile, nu se așteptau să aibă atât de multe pierderi. După câteva săptămâni de asalt, Kievul era imposibil de cucerit. Rușii luptau haotic, pentru că ei înșiși își pusese rădăcină, întrucât au nimicit rețelele de comunicare și nu mai aveau cum să comunice între ei. Așa că lipsea coordonarea, ceea ce însemna mai multe pierderi și victime în rândurile armatei ruse. Apoi au decis să se retragă. Au făcut această mișcare de retragere cu mare cruzime. Nesuportând înfrângerea, au început să împuște de-a valma civilii în drumul lor de întoarcere. Genocid! Sate întregi, orașe mai mici rase de pe fața

pământului. Bărbați, femei, copii, bătrâni, erau adunați în mijlocul satului, legați de mâini, torturați, împușcați, apoi îngropați în gropi comune sau lăsați la întâmplare pe străzi. Mai dureros și strigător la cer era uciderea copiilor. Și nu puțini, era greu să faci un bilanț, dar erau mulți. Erau cu sutele. Numai într-un orașel erau sute și sute de civili omorâți. Dar câte crime de acest fel nu s-au derulat în timpul retragerii? Și asta o făceau din ambiție, din orgoliu, la comanda superiorilor, plecau acasă cu conștiința încărcată că au ucis, că au curmat suflete nevinovate, copii, fete și femei violente, au prăduit ce se putea, numai așa pentru a pleca cu trofee cât de mici, pentru a lăsa răni adânci, pentru a extermina și a lăsa în urmă teren minat, capcane pentru supraviețuitori, încât pământul Ucrainei să devină o imensă pustietate. Aproape că este imposibil de crezut. Un soldat rus vorbea precipitat la telefon. Se auzea vocea repezită, aproape strigând, ca și cum s-ar fi justificat: Nadiuşka mea, iubirea mea, m-au implorat să nu-i omor. Oricum, i-am împușcat.

Și totuși s-a întâmplat în secolul XXI. Soldații ruși erau înfometati, nu mai aveau provizii, devastau totul pe unde ajungeau. Furau din curțile oamenilor, furau din magazine, omorau la întâmplare. Bombardau spitale, școli, unități de învățământ, fabrici, puncte strategice, depozite de muniție din dotarea armatei ucrainene, totul se derula cu o furie oarbă.

Femeile ucrainence sunt puternice. Aveau curajul să-i înfrunte. Își asumau acest risc. Luptau alături de bărbații lor. Într-un sat au ieșit toți sătenii în fața tancurilor. S-au așezat în șosea. Soldații coborau, aveau lacrimi în ochi, le era foame. Cereau de mâncare, unii erau furioși și devastau totul fără să ceară voie. Atunci o bătrână ieși în fața soldaților cu un platou mare cu gogoși otrăvite. Miroseau frumos, arome, soldați ruși s-au năpustit asupra lor și le-au mâncat dintr-o clipită. Apoi au început să cadă ca muștele. Au murit unul câte unul. Tancurile au rămas în mijlocul șoselei, dar au fost capturate de ucraineni. Ce să mai spui atunci? Nimic nu mai avea valoare. Doar moartea trecea triumfală prin satele și orașele din jurul Kievului.

Pantilei! Ajunse în fața blocului bombardat atât de tare că nu mai rămăseseră decât câteva mormane de moloz. Nici o suflare de om. Îi era greu să identifice apartamentul lui, căci nu se vedea decât un munte de fiare, moloz, cărămizi, și bucăți din ceea ce a însemnat interiorul camerelor. Căuta ceva cu disperare, un obiect, un semn cam pe unde s-ar afla ruinele apartamentului său, măcar câteva urme din mansarda lui cea iubită. I se pusese un nod în gât și spera ca Natalia să fi urmat sfatul mamei și să fi plecat la Moscova pe orice cale, căci aeroporturile erau încă deschise, deși altele erau distruse complet, altele avariate, garile nu mai erau sigure, nimic nu mai era în

picioare. Unul dintre orașele mai mari, Mariupol, situat în partea de est, port la Marea de Azov, era bombardat întruna, aproape șters de pe fața pământului, morții erau cu zecile de mii. Era ca și cum ai fi împușcat un om și deși știai că e mort de mult. continuai să-l împuști, ca să dovedești ce puternic poți fi, să alimentezi frica în orice colț al țării, să fie un fel de exemplu pentru toți, încât armata să capituleze la gândul că fiecare oraș din Ucraina ar avea soarta Mariupolului.

Pantilei știa mai bine că toate aceste făceau parte din planul rușilor și era mai hotărât ca oricând să lupte. Căuta și tot căuta semne ca să afle ce s-a întâmplat cu Natalia lui. Nici un semn. îndrăzni să-și sune socrii. Nici ei nu știau nimic de fiica lor, dar au început să urle la telefon, blestemând: "să se aleagă praful și pulberea de voi, meritați să nu mai trăiți pe pământ! Să vă înghită moartea pe toți și să rămânem noi stăpâni. Ucraina este a noastră, dar fără voi! Să-mi trimiți fata acasă, nazistule! „Apoi trânti telefonul. Pantilei se încruntă și se gândea cât de mințit este poporul rus! Cum li se dă cu lingurița zilnic lecții despre misiunea specială de a elimina răul din Ucraina și a deveni stăpâni pe pământurile lor. Așadar, până la urmă, ajungem tot la pământ, se gândi Pantilei. Pentru asta s-au luptat popoarele de când e lumea. Pentru pământ și bogățiile lui. Pantilei nu mai putea rămâne, nu știa unde s-o mai caute pe Natalia, căci la spital n-o găsisese, nici ca medic, nici ca pacient. Poate a plecat din țară cu ceilalți refugiați. S-o fi dus în România, la Brașov unde se aflau la adăpost cei trei băieți ai lui. Kievul nu mai avea puterea să-i ofere vreo informație. Era prea multă durere, prea mare dezastru, încât se întoarse din nou la brigada de luptă din nordul Kievului, reușind să țină piept rușilor.

- Nu mai avem muniție decât pentru noaptea asta, vom muri sau vom deveni prizonierii rușilor. Asta ne așteaptă, camarazi, le spuse cu mâhnire comandantul. Avioanele înnegreau cerul Ucrainei. Președintele cerea cu disperare închiderea cerului țării pentru ruși, dar acest lucru era o provocare, celelalte țări din NATO nu acceptau, asta ar fi însemnat al III-lea Război Mondial.

Pantilei era din ce în ce mai trist. Nu numai dezastrul din țară, pustiirea pământului, devenit tot o rană scrijelată de obuze, înfipte pe alocuri prin parcuri. Se termina muniția și se întreba ce va fi mai târziu. Primise ordin să se deplaseze cu toată trupa în est. Era nevoie de ei acolo. Ordinul nu se discuta, se executa. Era ca un drum spre nicăieri sau spre moarte. Atâta haos în țara lui nu văzuse în viața lui, auzise de la bunici și de la părinți ce înseamnă războiul, dar una e povestea și alta este realitatea războiului în care frica te cuprinde ca-ntr-un clește: ferească Dumnezeu de-un război. Noi am apucat, eram copii. Războiul e urgia pe pământ! ”Îi spunea bunica lui când era copil. (va urma)

RESURECȚIA SPIRITUALĂ A PROVINCIEI

Gheorghe FELEA

Totul se va schimba când vom trece de la „a avea” la „a fi” Arta de a fi Erich Fromm

Niciodată până acum, scrie Niall Ferguson în fascinantă sa lucrare Apocalipsa. Mari dezastre din trecut și câteva lecții pentru viitor, nu a existat o mai mare incertitudine în privința viitorului și mai multă ignoranță în privința trecutului.. Apocalipsa este o istorie generală a dezastrelor - nu doar a pandemiilor, ci a catastrofelor de tot felul, de la cele geologice (cutremure) la cele geopolitice (războaie), de la cele biologice (pandemii) la cele tehnologice (accidente nucleare). O istorie a căderilor de asteroizi, a erupțiilor vulcanice, a fenomenelor meteorologice extreme, a foametei, accidentelor catastrofale, crizelor economice, revoluțiilor, războaielor și genocidelor - adică a vieții (și, mai ales, a morții în toate formele ei radicale!).

De altfel, această problematică se regăsește parțial și în celelalte nouă volume publicate de Niall Ferguson la Editura Polirom: *Civilizația. Vestul și Restul* (2011, 2014, 2017); *Istorie virtuală. Evoluții alternative și ipoteze contrafactice* (coord., 2013); *Marele Declin. Cum decad instituțiile și mor economiile* (2014); *Ascensiunea banilor. O istorie financiară a lumii* (2016); *Imperiul. Cum a creat Marea Britanic lumea modernă* (2018); *Piața și turnul. Rețele, ierarhii și lupta pentru putere* (2018); *Colosul. Ascensiunea și decăderea imperiului american* (2019); *Marele Război. 1914-1918* (2017) și *Războiul lumii. Epoca urii* (2020). Deși recomandăm, fără rezerve, lectura tuturor operelor lui Ferguson, considerăm că Apocalipsa constituie o lectură obligatorie, mai ales că pandemia a generat o anumită miopie în lumea modernă, pentru că am rămas toți prizonierii spațiului nostru domestic și mental, fără capacitatea de a sesiza evenimentele de context. Cartea lui Ferguson ne oferă un conținut erudit și captivant, pe care cetățenii ar trebui să-l cunoască, nu doar pentru a pricepe mai bine ce s-a întâmplat, ci, mai ales, pentru a înțelege provocările viitorului. Cartea este o chemare oportună la creație, pe care nimeni nu-și mai poate permite să o ignore dacă vrem «să reconstruim mai bine».

Într-adevăr, situația actuală este fără precedent! Așa cum demonstrează Gerald Bronner în lucrarea sa Apocalipsa cognitivă, niciodată în istoria umanității, iraționalitatea, nu a fost mai prezentă ca în ziua de azi când creierul nostru are mult mai

mult timp la dispoziție - în medie 5 ore pe zi - ca să navigheze pe internet și pe rețelele de socializare. În paralel, asistăm și la o creștere exponențială a informațiilor disponibile, prin apariția unei «piețe cognitive» fără nicio regulă, un spațiu public în care nicio autoritate mediatică sau științifică nu mai filtrează informațiile. Se ajunge astfel la situația în care utilizatorii nu mai rețin decât informațiile care le convin, care converg în sensul ideilor lor și se închid astfel într-un soi de bulă din care cu greu îi mai poți scoate.

Situația este și mai alarmantă pentru cât cei care exploatează realitatea virtuală se folosesc de emoțiile noastre ancestrale precum frica, furia sau indignarea, profitând de faptul că informațiile false sunt mult mai virale pe rețele decât adevăratele informații. Astfel, credulitatea devine un fenomen de masă, hrănită cu știință de pubelă (junk Science), mai ales că pe piața liberă a informațiilor, e mai ușor să crezi imbecilități simple, decât adevăruri complexe. Consumatorul credul poate fi identificat ușor după portretul-robot realizat de George Friedman: *globalizarea are în mod limpede o față americană: are urechile lui Mickey Mouse, mănâncă Big Mac, bea Coca-Cola sau Pepsi, folosește un laptop IBM sau Apple, utilizează Windows* “TM98.

George Ritzer, în Globalizarea nimicului. Cultura consumului și paradoxurile abundenței ne avertizează asupra puterii de seducție și a ispitelor Mcdonaldizării: *Tot mai mulți oameni își caută satisfacția în consum, însă a devenit evident că acesta nu poate oferi sensurile și recompensele care până acum erau obținute prin muncă. Dimpotrivă, indiferent cât consumăm, indiferent cât de mult ajungem să cumpărăm, nu facem decât să ne adâncim și mai mult într-o spirală fără sfârșit a frustrării. Căci obiectul consumului nostru este tocmai nimicul produs în serie, o masă amorfă de lucruri care vin de nicăieri și sunt produse oriunde. Nu mai avem timp. Acesta este paradoxul: suntem atât de ocupați, încât ne-am descotorosit de tot ceea ce ne umplea timpul într-un mod semnificativ, iar ceea ce am pus în loc nu ne va mai oferi satisfacțiile pe care le obțineam din toate acele lucruri pe care le-am lăsat deoparte. Ne-am aruncat cu capul înainte spre nimic. Dar ce vom face atunci când această epocă a prosperității va lua sfârșit, așa cum se întrevede deja?*

Perspectiva lumii care nu mai crede nici în fericirea consumului și nici în binefacerile concurenței egoiste și ale progresului nelimitat capătă noi dimensiuni prin manifestul noii ordini psihologice și socio-economice promovată prin A avea sau a fi?, una din interesante lucrări a lui Erich Fromm. Acesta analizează istoria și efectele a două moduri fundamentale de a exista: cel bazat pe avere, putere și agresivitate, respectiv cel motivat de dragoste, dăruire și spontaneitate. Soluțiile ieșirii din starea de depresie și dezumanizare birocratică sunt articulate într-un program socio-economic temerar, care merge de la inițiativele individuale ale „consumului sănătos” și ale intensificării trăirilor spirituale până la măsuri globale în favoarea unei democrații participative, a unui management umanist și a diminuării inechităților flagrante.

Punând laolaltă argumente psihanalitice și marxiste cu revelații din mistică medievală și cu subtile analize macroeconomice, și țintind deopotrivă excesele capitalismului A avea sau a fi? este o sinteză surprinzător de actuală. Consumatorul este veșnicul sugar ce plânge după biberonul cu lapte. *A consuma reprezintă o formă de, „a avea”, probabil forma cea mai importantă. Consumul alină neliniștea, întrucât ceea ce ai nu-ți poate fi luat; dar el te îndeamnă să consumi și mai mult, pentru că ceea ce ai consumat anterior nu-ți mai oferă satisfacție.* Consumul sănătos poate avea loc doar dacă din ce în ce mai mulți oameni doresc să-și schimbe modelele de consum și stilurile de viață. *Oamenii își vor da seama că un consum exagerat dă naștere la pasivitate; că nevoia de viteză și noutate reflectă neliniștea interioară, fuga omului de el însuși. Totul se va schimba când vom trece de la „a avea” la „a fi”.* Altfel, omniprezente vor rămâne alergiile la cultură și refuzul faptelor spirituale. Deși consumistii nu l-au citit pe Schopenhauer, ei devin inconștient, adepții acestuia, susținând că *a pretinde oamenilor să rețină tot ceea ce citează ar fi echivalent cu pretenția de a reține, în stomac, tot ceea ce omul mănâncă.* Și, pentru a nu avea probleme digestive, ei refuză lectura sau o fac extrem de rar. În aceste circumstanțe, se recomandă ceea ce Mircea Eliade denumea *cunoașterea gordianică*, sintagmă prin care definea un alt mod de a descoperi, de a trece dincolo de granițele convenționale ale cunoașterii. *Cunoașterea gordianică presupune non-conformism, imaginație, risc, eficiență și o putem traduce ca pe o posibilă distanță axiologică între incipitul unei activități, inclusiv lectoriale, și finalizarea acesteia, prin forțarea deliberată, asumată, a limitelor, pornind de la alte date, folosind alte instrumente de investigație, presupunând o altă viziune asupra*

lumii. Lectorul contemporan este plasat într-o căutare inițiativă, într-o „încercare a labirintului”, într-o permanentă proiecție a sinelui în dimensiunea enciclopedică a cunoașterii, într-un necesar dezechilibru cu bagajul său informațional, producând anamneze proustiene ori revelații existențial-livrești. Dacă abandonăm cunoașterea gordianică, ne pândesc cele șapte „păcate” ale civilizației contemporane, decelate de Mahatma Gandhi: *averea fără muncă, afacerile fără etică, politica fără principii, cunoașterea fără caracter, știința fără omenie, plăcerea fără conștiință și religia fără sacrificii.* *Averea fără muncă* presupune obținerea de foloase fără a oferi ceva, preferința pentru manipularea oamenilor și a lucrurilor în locul muncii, acceptarea câștigului facil fără asumarea vreunui risc, apetitul pentru onoruri fără asumarea vreunei responsabilități. Din această perspectivă, vremurile actuale pot fi definite ca „anii lăcomiei”, iar tot felul de „Caritasuri”, „F.N.I.-uri”, bănci fantomă nu reprezintă decât „somnul liniștit” al rațiunii, încurajat și de formulele mediatice „te uiți și câștigi”, „răzuiești și câștigi” sau chiar mai grav „câștigi fără să știi” etc. Cu asemenea realități și formule, după ce am compromis socialismul, suntem pe cale să compromitem și capitalismul.

Afacerile fără etică înseamnă încălcarea regulii de aur a economiei de piață care presupune ca toți participanții la o afacere să poată avea un câștig cât de mic. Dar, de multe ori, ingineriile financiare se substituie principiului, șmecheria devine regulă iar învânteala etică supremă, contractul sau legea barieră pentru naivi sau oameni de bună credință. Clona sau mutantul nu au trăiri morale, averea și puterea sunt singurele lor idealuri, de care nu se atinge nici măcar... Vântu.

Politica fără principii stimulează apetența pentru crearea unei imagini care dă bine la electorat sau degenerază în politicianism lipsit de scrupule, promovând organizații cu valori discutabile. Din această cauză trăim vremuri eroice fără eroi, consumăm zvonuri cu mai multă frenezie decât un best-seller iar, uneori, elitele politice devin o lume suspusă și interpusă, contrapusă competenței, performanței și excelenței.

Cunoașterea fără caracter poate conduce la creații mefistofelice, la viziuni dantești sau chiar la apocalipsă dacă cyborgii, în loc să fie preocupați de crearea unui paradis terestru, concep mijloace tot mai rafinate pentru dominație și supunere, pentru multiplicarea forței și stimularea dependenței. Bomba informațională poate fi la fel de nocivă pentru internauți sau pentru webmasteri ca și prezența hackerilor sau

a virușilor, iar “siturile” proprii noastre vieți pot deveni simple victime ale cyberspațiului.

Știința fără omenie atrage atenția asupra riscurilor civilizației contemporane, care poate deveni prizoniera propriei tehnocrații prin apetența pentru revoluții științifice fără progres uman, prin promovarea noului în condițiile păstrării vechilor inegalități și nedreptăți. Plăcerea fără conștiință încoronează ispitele consumistilor, preocupați numai de propriul bine și de propriile plăceri. Teleființarea cu “vara ispitelor” sau “Big brother”, vânarea playboyului mai abilitat decât o operă de artă, tentația telefonului cu inflexiunile hot-line-ului sau undele herziene ademenindu-ne cu gașca băieților de cartier, toate acestea ne intoxica cu sex-simboluri îndoielnice, vedete de mucava, care transformă kitschul în show iar mesajele într-un “strip-tease” pseudo-estetic.

În fine, **religia fără sacrificiu** presupune mimarea fațadei sociale a religiei și a practicării ei. Consumistul își multiplică existența în cerșetori milionari, în hoți care-și fac semnul crucii pentru a fi ajutați în subtilizarea portmoneului, în “credincioase” ale viciului, în bigoți sataniști sau în fanatici milenariști și puritani teroriști. Bineînțeles, fațetele consumistilor sunt mult mai complexe și, de aceea, nu ne propunem tratarea exhaustivă a temei. Dimpotrivă, am dorit doar să sensibilizăm semenii noștri asupra prezenței răului în societate și, mai ales, asupra tendinței sale de proliferare. Existența acestora nu trebuie exagerată, întrucât marea majoritate o reprezintă totuși oamenii corecți și cinstiți, cei pentru care lectura cărții, dar și “lectura” lumii, reprezintă încă izvor de nesecată bogăție și îndreptar existențial. Dar ținând cont de avertismentul unui proverb arab, conform căruia “*o armată de oi condusă de un leu va înfrânge o armată de lei condusă de o oaie*”, trebuie stopată ascensiunea incompetenților și se impune diminuarea ignoranței.

Iar dacă celelalte instituții își dovedesc ineficiența sau neputința, școala nu are cum să abdice de la obiectivele sale iar cadrele didactice trebuie să fie cei mai necruțători dușmani ai neobarbarilor. În caz contrar, previziunea lui Nietzsche că *lumea de azi este o fabulă, o metaforă, o ficțiune*, ar putea deveni un crud adevăr. Pentru a preveni asemenea curs al istoriei este nevoie de studii integrale și nu de scurtă durată, de lectura operelor complete și nu numai pe alese, de o educație plenară și nu de una selectivă. În caz contrar, neobarbarii vor avea câștig de cauză.

Victoria cyber-cetățeanului sedus de narcoza media, posesor de gadget-uri recunoscutibile care-l fac “trendy” sau îl impun ca brand este aproape. De aceea, educația trebuie să asigure “pricepere, nu doar

diplome”, iar școala nu poate face abstracție de schimbările structurale, noile tehnologii, îmbătrânirea populației, procesul de globalizare - internaționalizarea educației (ca problemă sau ca oportunitate!). Copilăria a sărit de la șotron la Counter. adolescența se trăiește pe internet iar socializarea se face prin chat sau forumuri. Indiscutabil, a fi adolescent, înseamnă a avea messenger sau blog, iar Homo Sapiens se conduce după principiul *a fi, înseamnă a fi văzut în lumea virtuală*. Evident, în aceste circumstanțe apariția polimaților este mai dificilă iar valorile enciclopedice se impun mai greu.

În ambele ipostaze, vocația europeană și permanențele naționale se mimează, fără a fi susținute de *fapte* săvârșite într-un *topos* bine definit și un *cronos* clar precizat. Ubicuitatea (*ubi et orbi*) și pancronia trebuie depășite printr-un “*hic et nunc*” (aici și acum) care, repetat la scara generațiilor, sporește zestrea și definește identitatea colectivităților locale, inscriptibile în universalitate tocmai prin inconfundabilul “*genius loci*”. De fapt, numai astfel, *provincia* poate birui *provincialismul*, asociat întotdeauna cu dependența, marginalizarea, orizontul îngust și împlinirile mărunte. Iar pentru existența Galaților și a Dunării de la mila 80, devenirea lui acasă presupune fertilizarea acestui perimetru, înnobilit de Gee, vitalizat de Poseidon, fortificat de Hefaistos, Demeter și Mercur, luminat de Apollo și Atena, printr-o constantă și proteică creație spirituală.

Omul societății postmoderne, strâns tot mai mult în corsetul clipei, a imediatului, ajunge în situația paradoxală de a nu reuși să-și asigure altitudine spirituală, “*fericind*” comunitatea cu semidoctismul și lipsa sa de profunzime. Asemenea procese sunt însoțite de crepusculul marilor teorii, adularea individului, eliberat de spațiu și timp, predispus mai curând la acumulări hedoniste decât la experiențe cognitive sau estetice. Bineînțeles, toate acestea conduc la respingerea rațiunii, la blamarea adevărului, la contestarea realității și obnubilarea comunicării, la denigrarea civilizației și cultivarea relativismului și a amoralismului.

Întrucât *centrul, capitala*, pe lângă unele inițiative laudabile, preiau mimetic modele și mode, de preferință occidentale, *provincia* trebuie să-și asume, în special în domeniul culturii, rolul de factor de iradiere spirituală. Numai o Românie culturală policentrică poate să-și păstreze originalitatea și să reziste invaziei unor subproduse sau pseudovalori, care au înfestat spiritul românesc, în special cel juvenil.

Această preocupare este cu atât mai importantă cu cât, așa cum susținea Constantin Noica, *din civilizație iei cât vrei, din cultură însă iei, cât poți*. Și, pentru a

întregi sugestia anterioară, trebuie ținut cont și de ceea ce recomanda un alt tribun al neamului românesc, Simion Bămuțiu: *Țineți cu poporul ca să nu răătăciți..* Credem că, în aceste circumstanțe, nu exagerăm reiterând ceea ce Neagoe Basarab a afirmat la sfințirea mănăstirii Curtea de Argeș: *Am altoit pământul cu o ramură de cer.* De asemenea implanturi este nevoie în societatea românească, care nu duce lipsă de personalități, dar căreia îi lipsesc operele valoroase și inițiativele perene. De fapt, încă din perioada interbelică Mircea Eliade atrăgea atenția asupra faptului că *reînnoirea nu înseamnă înstrăinare, nici imitație artificială a mișcărilor culturale din apus. Tot M. Eliade, în Profetism românesc, atenționa asupra faptului că Naționalismul nu e numai marea iubire pentru morții și pământul nostru, ci este mai ales setea de eternitate a României. Nu iubești numai tot ce a fost al strămoșilor tăi și ce este încă al tău, ci vrei ca acest tot să fie în eternitate, să rămână peste și dincolo de istorie. Îți iubești țara și neamul pentru că știi că numai așa vei putea rămâne și tu, aici, în istorie, legat și păstrat de pământ.*

Urgența resurecției provinciale poate fi stimulată și prin interiorizarea mesajului conținut de inscripția de pe cadranul solar al mănăstirii din orașul brazilian Bahia: *Feriant omnes, ultima necat (Fiecare oră care trece rănește, ultima ucide).* Semnificația inscripției are o dublă deschidere: una individuală și alta colectivă. La nivel personal efemeritatea ființei umane poate fi învinsă prin contribuții social-economice sau spirituale deosebite, alternativă care transformă efemeritatea existenței în eternitate. La nivelul comunității sau al națiunii, pentru ca orele să nu rănească, curgerea ireversibilă a timpului trebuie convertită în repere ale duratei, care să marcheze devenirea noastră ca neam și ca țară.

Conștientizăm acum de ce grecii antici aveau două noțiuni și doi zei pentru a denumi timpul. Primul este Chronos (*xpovog*) - personificarea timpului care trece secvențial, imperturbabil, care curge liniar, uniform, conform expresiei lui Newton, aequabiliter fluit. Al doilea mod de reprezentare a timpului în Grecia antică era Kairos (*kalpoc*) - timpul care presupune acțiune, conversie, transformare. *Kairos desemnează momentul ideal, propice realizării unei acțiuni, moment a cărui ratare conduce la eșec.*

Dacă Chronos este *timpul obiectiv*, al cronometrului, Kairos este timpul subiectiv, al omului. Folosind o altă alegorie, timpul poate fi râul imperturbabil și vijelios, care ne poartă cu sine, vrând-nevrând (Chronos), ori lacul calm și mirific în mijlocul căruia înotăm cu plăcere (Kairos).

Întrucât Chronos măsoară *cantitatea timpului*, Kairos evidențiază *calitatea timpului*. În Chronos suntem stresați, supuși permanent „geloziei” sale; în Kairos, suntem odihniți și relaxați, evadând temporar din captivitatea sa, realizând creația. Așadar, Chronos este *timpul abstract*, universal, absolut și obiectiv, pe când Kairos este timpul concret, interpretabil, situațional, al faptelor săvârșite, aici și acum Printr-o astfel de atitudine față de timp vom reuși și noi, cei din provincie, să dobândim mentalități de cetățeni europeni iar *centrul României* va fi recunoscut în oricare dintre provinciile sale, reunite în briliantul pe care-l reprezintă statul național.

Trebuie să *aducem Europa acasă*, prin restructurare și modernizare socio-economică, regenerare culturală și reabilitarea spiritualității. Numai așa vom reuși, precum Zeus în mitologia greacă, să seducem pe fiica lui Agenor, renunțând să alergăm după o himeră, care, extrasă din cadrele sale spațio-temporale, devine un mit. În tropismul nostrum european trebuie cumpătare, pentru că, așa cum specifică Noica, magul de la Păltiniș, *noi marginalii, stăm prost cu timpul cel îngust, timp linear și al prezentului.*

De aici, Vasile Băncilă deduce ca temporalitate provizoriul, precizând că acesta este *categorie universală în România*. Asumând viziunea asupra timpului a colegilor săi de generație, Petre Țuțea rostește ferm, *noi românii trăim în posibil și nu în real.* Același Țuțea, susținea că, la noi, la români, *aflatul în treabă este metodă de lucru iar amânatul până la Paștele cailor principiu acțional.* Bineînțeles, putem conchide că afirmația poate produce efecte și pentru noi, gălățenii (cu toate că mercantilismul, pragmatismul și spiritul antreprenorial, specifice orașelor porturi, presupun o altă atitudine față de timp!).

În încheiere, conchidem că ar trebui să reflectăm mai profund la mesajul lui Mircea Eliade, din articolul „Naționalismul” care, în 1937, de Paște, scria: Toată istoria lumii nu este decât istoria miturilor naționale și a luptei dintre felurite valorificări ale vieții și după cum cea mai mare glorie a unui om, și începutul mântuirii sale este găsirea unui sens rodnic al propriei sale existențe, tot așa cea mai mare grijă a unui neam este găsirea unui sens propriu al existenței sale istorice, deci de valorificare proprie a vieții. Orice altceva este numai economie, politică sau biologie; istorie care se consumă, iar nu istorie care se face. De aceea, poate că demitizarea cu orice preț și lamentațiile ar trebui abandonate, aspirând să depășim postura de simpli consumatori de istorie și asemănându-ne, responsabil, creația, generând un patrimoniu, pe care să-l lăsăm succesorilor.

Morphocroma

Amintirea pictoriței Doina Elena Ștefănescu (20 de ani de la moartea artistei)

Corneliu STOICA

Pictorița Doina Elena Ștefănescu, artistă sensibilă și ilustră dăscăliță, a slujit cu credință și devotament cultura și școala gălățeană. S-a născut la 14 iulie 1933 în Galați. Părinții ei proveneau din localitatea Cudalbi, o comună mare, cu oameni gospodari și cu o bogată creație folclorică, aspecte care nu vor rămâne fără ecouri în opera ei picturală. A absolvit Academia de Arte Plastice din Iași (1966), clasa profesorului Ion Neagoe, pictor pentru care a manifestat întotdeauna o mare admirație. Și-a continuat studiile în cadrul Institutului de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București, secția muzeografie-muzeologie. A lucrat ca profesoară de desen în mai multe școli gălățene, a predat pictura la Școala Populară de Artă mai mulți ani, iar în paralel cu munca nobilă desfășurată la catedră, în intimitatea atelierului său de creație, s-a aplecat cu pasiune, dăruire și înțelegere asupra șevaletului, realizând lucrări care îmbogățesc în chip fericit patrimoniul picturii românești. Și-a luat examenul pentru gradul didactic I cu o lucrare despre pictorul și graficianul Nicolae Mantu.

De-a lungul anilor, ca membră a Filialei Galați a U.A.P.R. a participat la numeroase manifestări colective cu caracter local, județean, interjudețean sau național, și-a organizat mai multe expoziții personale în orașul natal (1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1991, 1992, 1993, 1994, 2000), precum și la Iași (1970, 1986), Brăila (1968), Tecuci (1987), Bârlad (1988) și București (1990, 1992, 1994). A expus, de asemenea, la Saloanele Moldovei de la Bacău-Chișinău, la manifestările locale și republicane ale profesorilor de desen. Lucrări purtând semnătura sa se găsesc în colecții particulare din România, Republica Moldova, Israel, Germania, Canada, Statele Unite ale Americii, Italia. A încetat din viață la 27 iulie 2002.

În creația sa, Doina Elena Ștefănescu a abordat cu îndrăzneală și în egală măsură peisajul, natura statică, portretul, compoziția. A folosit tehnici diferite, pictura sa cucerind prin sinceritatea discursului plastic, prin varietatea tematică, prin știința compozițională, prin echilibru sau prin cromatică

uneori luminoasă, strălucitoare, alteori mai sobră sau chiar cu unele accente dramatice. Născută în urbea de pe malul stâng al Dunării, trăind și muncind aici, deci cunoscând foarte bine orașul natal și locuitorii acestuia, Doina Ștefănescu a surprins pe pânză sau pe carton multe aspecte ale unor construcții și străzi vechi, unele deja dispărute, altele mai păstrând încă aerul unei arhitecturi cu evidente urme de nostalgie („Case în portul Galați”, „Case în demolare”, „Strada Armata Poporului”, „Case pe strada I. L. Caragiale” etc.). A reținut, de asemenea, forfota din zona portuară sau secvențe din noul peisaj al Galațiului („Vase în portul Galați”, „Combinatul Siderurgic”, „Faleza Dunării”). Dincolo de valoarea estetică, aceste lucrări au o certă valoare documentară, constituind mărturii artistice ale unui oraș cu ample rezonanțe în istoria, economia și cultura României. În multe lucrări ale sale, Doina Ștefănescu s-a inspirat din arta populară din zona Covurluiului (ciclul „În amintirea părinților”). Privind aceste tablouri, observând cu atenție motivele reținute de penelul pictoriței, ne dăm seama că ea a fost o bună cunoscătoare a artei populare din județul nostru, că lăvicerul, covorul, prosopul, fața de pernă, vestimentația, ceramica, admirate în copilărie și adolescență în comuna Cudalbi, unde locuiau bunicii săi, au fost apoi profund studiate, căutând să preia în creația sa motive fie sub forma citatului folcloric, fie trecându-le prin filtrul propriei personalități și atribuindu-le sensuri și semnificații noi. Chenarul alcătuit dintr-o horă de păpuși, romburile în cârlige numite și „floare pereche”, pomul vieții, elemente vegetale, avimorfe și antropomorfe stilizate, calul și călărețul revin în multe din tablourile sale. Uneori personajele au expresii hieratice sau par încremenite în spațiu și timp („Dans”, „Compoziție”). Din punct de vedere compozițional, lucrările Doinei Ștefănescu se disting prin unitate și echilibru, culorile sunt proaspete, subordonate unui desen clar. Adesea, pictorița introduce în textura unor tablouri înscrisuri cu nume de persoane („Pomul vieții -II”, „Tunelul timpului”), apelează la chenare alcătuite dintr-o diversitate de obiecte casnice sau folosește imagini răsturnate. Alteori, demersul ei conduce la

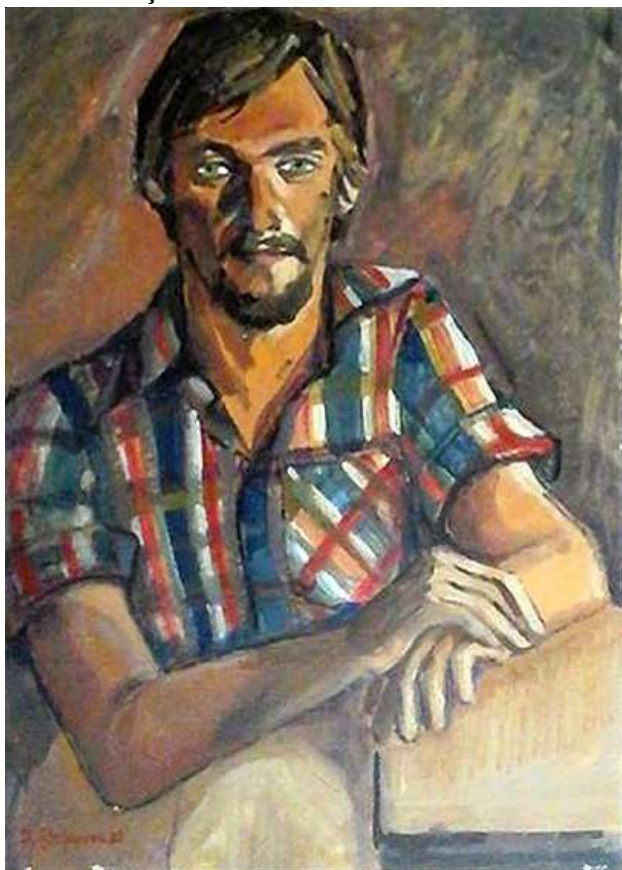

Doina Elena Ștefănescu - Autoportret

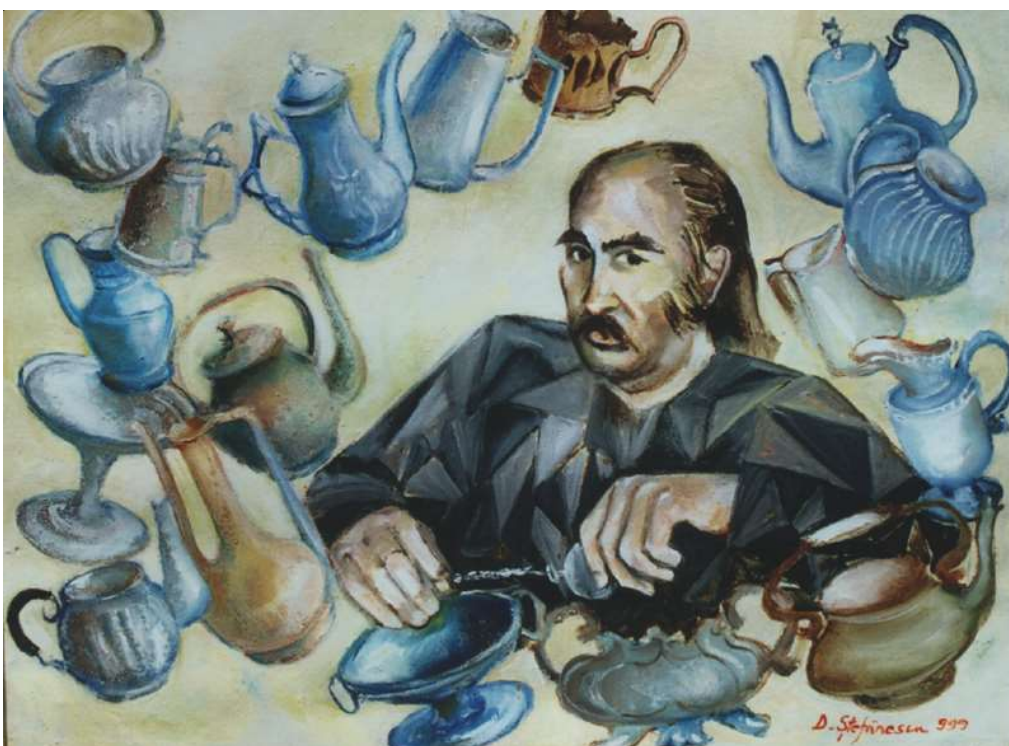
Doina Elena Ștefănescu - Adolescenta

Doina Ștefănescu - Dan Basarab Nanu

obținerea unor efecte ușor suprarealiste sau fantastice („Păzitorul de timp”, „Zbor”, „O balanță cu un pește”). Portretele, înfățișând adolescente („Laura”, „Andreea”, „Alina”, „Claudia”), cuceresc prin expresivitatea

culorilor, prin așezarea echilibrată în pagină, prin felul în care artista știe să pătrundă în psihologia modelelor, punându-le în evidență candoarea, delicatețea, dar și starea de visare sau de cufundare în gânduri. Cu același penel sigur procedează artista și în conturarea portretului „Colecționarului”, o imagine viguroasă, cu trăsături ferme,

reprezentându-l de fapt pe soțul său, profesorul și sculptorul Ștefan Ștefănescu, un mare pasionat de achiziționarea unor piese vechi, de utilități diferite.

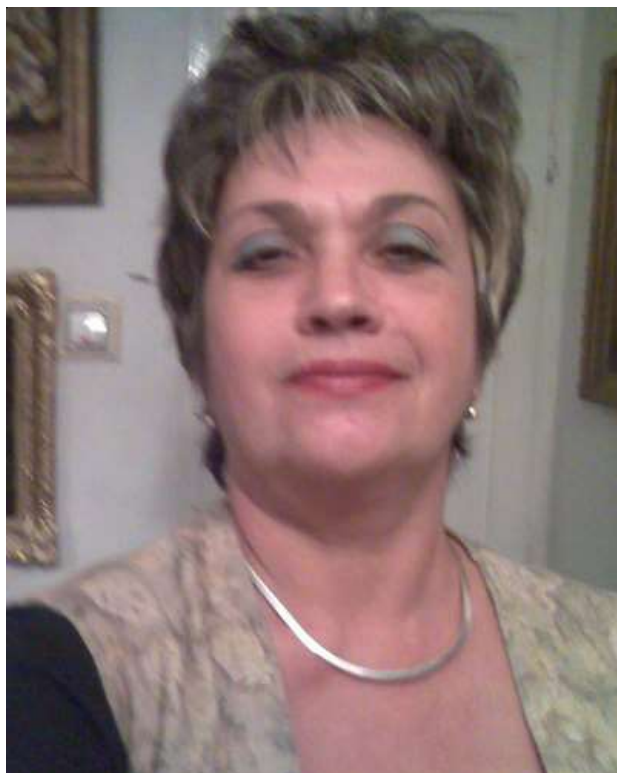
Obiectele din tablourile reprezentând naturi statice intră în relații intime unele cu altele, parcă dialoghează între ele. Florile au gingășie și prospețime, compozițiile din ciclul „Fluturi” sunt dinamice și au un ușor aer fantastic. În paralel cu o creație revendicată de la datele realului, deci cu o identitate recognoscibilă, pictorița a realizat și o suită de compoziții în care metafora și simbolul sunt purtătoarele unor semnificații majore ale existenței umane.

Practicând o pictură sinceră, bazată pe cunoașterea temeinică a meșteșugului, asigurându-i acesteia o încărcătură emoțională pe măsura sentimentelor trăite, Doina Elena Ștefănescu rămâne în plastica gălățeană feminină, alături de Dorothea (Lola) Schmierer-Roth, Jeanne Coppel, Georgeta Arămescu-Anderson, Lucia Cosmescu, Elena Hanagic, Emilia Iacob, un nume de care ne aducem întotdeauna cu dragoste aminte și care se cuvine a fi cinstit cu venerație.

Doina Ștefănescu - Colecționarul

DICȚIONAR - Artiști plastici gălățeni (179)

Corneliu STOICA

STOICA, Adriana (Unciuc) - pictor. S-a născut la 7 decembrie 1949 în Galați. A absolvit Liceul de Artă și Muzică din orașul natal și Facultatea de Arte din cadrul Universității „Dunărea de Jos Galați, cu examen de licență la Universitatea de Arte „George Enescu” din Iași, specializarea pictură (2013). Participări la expoziții de grup: Expoziții în cadrul Facultății de Arte Galați (2011, 2012, 2013); „Atitudini”, Galeriile de Artă „Monique Roussel”, Iași (2012); Din 2013 participă la Saloanele Filialei Galați a U. A. P. R., Galeriile de Artă „Nicolae Mantu”, Galați; Expoziția Internațională A. R. T. E., Iași (2013, 2014, 2015); „Ritmuri dinamice”, Galeriile de Arte ale Municipiului Iași, Sala Polivalentă „Centrul Brâncovenesc”, Iași (2014); Expoziția Concurs Internațional de Creație Plastică „Eminesciana”, Biblioteca Universitară „Mihai Eminescu”, Iași (2014, 2015); Salonul Național de Plastică Mică, Brăila (2014, 2015, 2016, 2017, 2020, 2021); Expoziția de artă vizuală „Inima”, Palas Mall Iași (2014); „Ritmuri atemporale”, ediția a V-a, Palas Mall, Sala „Atrium”, Iași (2014); „Artiști gălățeni”, Galeria de Artă Brăila (2014, 2016); Salonul Anual Internațional „Dialoguri

Interculturale și Artistice”, ediția a XII-a, Galeria „Cupola” și Centrul A. P. A. V. -Dorobanți-Art, Iași (2015); Salonul artiștilor gălățeni, Galeria de Artă, Brăila (2015); Salonul de Vară, Galeriile de Artă ale Municipiului Iași, Pasaj, Hala Centrală (2016). Participări la Tabere de creație: „Lacul Verde”, Ernei, județul Mureș (2012, 2013, 2014); Tabăra Internațională de Artă și Solidaritate, organizată de Parohia Desești, Maramureș (2015, 2016, 2017); Tabăra „Grecia fără limite”, Lefkada, Grecia (2018). Distincții: Premiul pentru pictură și Diplomă de Excelență la Expoziția „Careu de Dame”, Iași (2017). Prezență discretă în arta gălățeană, care mulți ani a slujit Teatrul Național de Operă și Operetă „Nae Leonard” în calitate de pictor decorator, Adriana Stoica expune în manifestările colective de profil lucrări populate de peisaje din bălțile Dunării sau din mediul rural, de scene în care personajele sunt surprinse desfășurând diferite activități, de dansatori, dar mai ales de flori. Iubește natura, îi place să petreacă mult timp în mijlocul ei, iar ceea ce i se oferă privirii și ceea ce simte încearcă să transpună în graiul culorilor. Priveliștile sale sunt tonice și reconfortante, adesea sunt însuflețite de prezența omului, se simte în ele pulsul vieții în verdeața vegetației sau în albul imaculat al florilor care invadează ramurile copacilor primăvara. Cu aceeași intensitate a sentimentului pictează artista și florile, manifestând un interes deosebit pentru detalii, pentru redarea cu sinceritate a fragilității lujerelor și corolelor, a materialității, a prospețimii și bogăției cromatice. În motivul floral, Adriana Stoica găsește un prieten apropiat și un izvor inepuizabil pentru imaginile tablourilor sale, care răspândesc în jur vitalitate, puritate și poezie.

Bibl.: Corneliu Stoica, *Arta gălățeană feminină*, Editura Centrului Cultural „Dunărea de Jos”, Galați, 2018; Corneliu Stoica, *Filiala Galați a U. A. P. R. 70 de ani de existență*, Editura „Axis Librie”, Galați, 2021.

Peisaj acvatic

Flori

Stoica Adriana - Peisaj lacustru

SEMNAL EDITORIAL

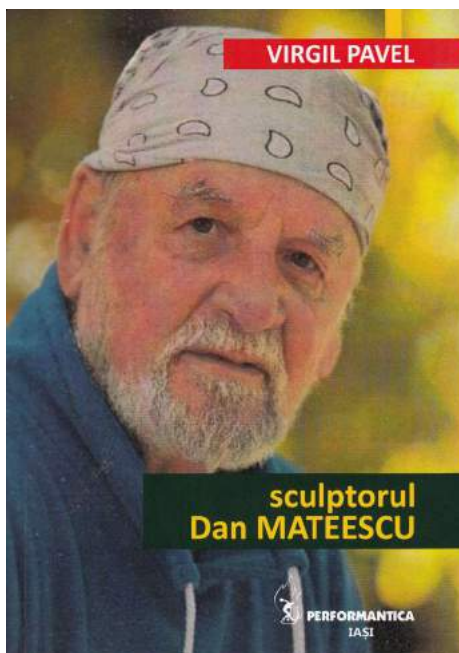
VIRGIL PAVEL: „Sculptorul Dan Mateescu”

În dimineața zilei de 9 iulie 2021, se stingea din viață la Tecuci, orașul în care se stabilise împreună cu părinții săi încă din 1950, sculptorul Dan Mateescu, unul dintre plasticienii reprezentativi ai județului Galați și ai României, artist complex, care s-a împărțit cu dărnicie între activitatea didactică, muzeală și atelierul de creație, un sculptor riguros, profund, cu respect pentru artă și pentru lucrul bine făcut, un creator viguros, hărăzit să rămână.

La mai puțin de un an de la trecerea lui într-o altă dimensiune, iată că un concitadin, profesorul de matematică și omul de cultură Virgil Pavel, un vrednic mânăitor al cuvântului scris, i-a consacrat o carte intitulată „Sculptorul Dan Mateescu, contribuții la cunoașterea vieții și activității artistului”, apărută în aceste zile la Editura „Performantica” din Iași. Așa cum menționează în „Cuvântul înainte”, autorul a făcut acest demers din dorința „de a lăsa generațiilor viitoare exemple (modele, așa spune eu) de oameni care au sfîșit prin strădania lor aceste locuri”. Iar Dan Mateescu într-adevăr le-a sfîșit. El și-a lăsat rodul artistic al talentului, fanteziei și muncii sale neobosite nu numai în Tecuci, orașul în care a trăit și a creat, pe care l-a iubit atât de mult, ci și în multe alte spații publice din localități din județul Galați, din țară și din Republica Moldova: Buciumeni, Țepu, Movileni, Umbrărești, Munteni, Liești, Ivești, Poiana, Smulți, Stănișești (Bacău), București, Cernavodă, Podul Dâmboviței (Argeș), Oravița (Călărași), Roșu (Cahul) etc.

Cu acribia, dăruirea și feroarea cu care a modelat chipul unor mari personalități ale istoriei, literaturii, filozofiei, lingvistice, științei și tehnicii din România, ale unor preoți și slujitori ai școlii, Dan Mateescu s-a aplecat și asupra statuarei de interior, realizând din lemn sau din combinații ale acestuia cu metalul lucrări care, de-a lungul timpului, în expoziții personale, de grup și colective, au încântat și înălțat spiritual mii de iubitori ai frumosului, unele dintre ele înnobilând astăzi și în viitor colecții prestigioase ale muzeelor de artă.

Autorul cărții, Virgil Pavel nu este la prima apariție editorială, el a publicat încă șase volume cu caracter

memorialistic: „întoarcerea în timp”, împreună cu soția sa, doamna profesoară Lidia Pavel (Editura Info Rap Art, Galați, 2016); „80 de ani în jurul vieții mele” (Editura „Sfera”, Bârlad, 2016); „75 de ani Nicolae Pavel. România -America, Via Matematica” (2017); „Iulia Gheorghiu - O floare rară a Tecuciului” (Editura Performantica, Iași, 2018); „Răspântie de vremuri” (Editura Performantica, Iași, 2020); „80 + 5” (Editura „Sfera”, Bârlad, 2021).

Noua sa carte, consacrată regretatului sculptor Dan Mateescu este una atipică, în sensul că nu poate fi încadrată într-

un gen anume, expunerea autorului, paginile memorialistice sunt alternate cu extrase din presa locală și națională, cu evocări și amintiri al unor persoane care l-au cunoscut pe artist, cu interviuri acordate de artist unor scriitori și jurnaliști, cu schițe biografice ale personalităților cărora sculptorul le-a realizat busturile, cu corespondență, cu reproduceri de documente și imagini ale sculpturilor, cu fotografii de familie sau care îl înfățișează pe Dan Mateescu în atelierul de creație și participând la diferite activități. Într-un cuvânt, este o carte cu caracter documentar, care mustește de informații foarte folositoare celor care doresc să cunoască viața, activitatea și opera sculptorului.

Prezentarea fiecărei etape de viață a artistului este completată de evocări sau amintiri ale unor persoane care au fost în preajma lui Dan Mateescu sau au conviețuit împreună. De pildă, în sprijinul prezentării anilor de liceu din capitala Moldovei (1958 - 1962) sunt incluse în carte amintirile fostului coleg de școală Mihai Tarcinschi; activitatea de profesor la Casa Pionierilor/ Clubul Elevilor din comuna Liești (aproape 18 ani) este evocată de învățătorul-scriitor-colecționar de artă Stan M. Andrei și preotul Ionel Vasile de la parohia Ivești. Activitatea ca muzeograf a artistului la Muzeul Mixt din Tecuci (azi, Muzeul „Teodor Cincu”) îi prilejuiește lui Virgil Pavel să facă istoricul acestei instituții prestigioase, să prezinte colegii de muncă ai artistului, lucrările de sculptură din Sala consacrată sculptorului, să evoce activități culturale

la care însuși a participat în timp. Graficianul Gheorghe Iacob, absolvent al Universității Naționale de Artă din București, promoția 1998, îl evocă pe Dan Mateescu, într-un text din ianuarie 2022 mai ales în ipostaza de îndrumător și formator în domeniul artei plastice.

Una din cele mai substanțiale secțiuni ale volumului este cea intitulată „Dan Mateescu în reflectoarele criticilor de artă și ale jurnaliștilor”, unde avem posibilitatea să urmărim felul cum creația lui Dan Mateescu a fost receptată și apreciată în timp, lecturând extrasele din cronicile și articolele apărute în presă, datorate unor critici de artă precum Marin Mihalache, Cristina Angelescu, Aurel Leon, Dan Grigorescu, N. D. Zaharia, Mariana Tomozei-Cocoș, Corneliu Stoica, Valentin Ciucă sau semnate de ziariști și rafinați oameni de cultură: Angela Ribinciuc, E. Cosmin, Marcel Mureșan, Vasile Ghica, Lucia Gologan, Gh. Boldea etc.

Informațiile despre monumentele de for public realizate de Dan Mateescu, ca și despre personalitățile urcate pe socluri sunt suficient de bogate, ilustrate cu fotografii care, dacă ar fi fost mai multe reproduse în carte la dimensiuni mai mari, puteau pune mai bine în valoare operele respective. De asemenea, interviurile incluse oferă prilejul să aflăm concepțiile sculptorului despre artă și sculptura monumentală în special, să cunoaștem povestea unor lucrări, materialele în care sculptorului i-a plăcut mai mult să-și obiectiveze proiectele, bucuriile estetice trăite, dar și unele greutăți întâmpinate, venite din partea unor oameni mai puțin receptivi sau ale autorităților administrative locale. Nu poate fi uitată odiseea Monumentului domnitorului Ștefan cel Mare și Sfânt, turnat în bronz, realizat în 2004, care trebuia să fie amplasat la intrarea în Tecuci dinspre Cosmești, și care, datorită schimbării primarului, nu a mai fost instalat. A rămas găzduit prin diferite magazine ale primăriei și armatei până a dispărut, iar astăzi procurorii fac cercetări să vadă dacă mai poate fi găsit.

După prezentarea sculptorului ca autor al unor cărți și reproducerea articolelor apărute în presă la moartea artistului, cartea se încheie cu un Curriculum Vitae al lui Dan Mateescu, al autorului volumului, Bibliografie și o „Galerie Foto”, în care artistul poate fi văzut înfățișat în multe ipostaze. Este o carte scrisă și alcătuită cu dragoste pentru un OM de care autorul s-a simțit atât de apropiat și a dorit ca memoria lui să nu fie dată uitării. O carte cu vădit caracter documentar, mustind de informații prețioase, care poate oricând constitui o sursă inestimabilă pentru scrierea și editarea unei viitoare monografii.

Corneliu STOICA

ADRIAN ZĂINESCU, DINCOLO DE ORIZONTURI*

urmărire din pag. 22

Când iese de sub nimbul iubirii, starea eului liric se erodează, exuberanța cade în desuetudine, motiv pentru care timpul inventează alte ipostaze ale cotidianului. Ești nevoit să înveți și lecția intrării în neant („Nu credeam să învăț a muri vreodată”, alt clișeu cultural!). Prin scindări repetate și cordul anatomic, oricât ar fi el organ perfect, dă semne de oboseală. Câteva poeme finale schimbă radical sensurile sugerate de titlu; **dincolo de orizonturi** se ivește marea, definitiva amenințare. Suflul extincției apare inițial ca o bănuială („Mă rog de somn/ să-mi mai povestească/un vis, orice/tot ce vrea el,/cât îmi aplec urechea dreaptă/aici, pe mormântul ăsta/dintre noapte și zi” și următoarele, p.95), progresiv devine plauzibilă, verificabilă. Invariabil, apare și un Testament, probă a spiritului gospodăresc, („Câteva litere,/câteva numere,/câteva amintiri/cuprinse în alți/câțiva,/atât cât vor mai fi/și ei.//Și aceste rânduri,/lăsate aici/pentru cândva/când/voi fi/doar câteva litere.//(p.96).

Auto/izolarea devine singura soluție operabilă : „privesc mereu pe fereastră/să văd lumea/în toată lărgimea ei/și să-ncerc să uit/de cei patru pereți/care mă tot strâng,/călcându-mă pe bătătură” (Claustrofob). Aparenta lejeritate în manevrarea claviaturii (lexicale!), infuzia de stil colocvial, declamativ, comportamentul histrionic, jovialitatea reală sau trucată, auto/ironia, toate se dispersează sub amenințările aduse de golirea clepsidrei.

Dintr-o temă așa de generoasă, iubirea învolburată, mereu altfel, greu de strunit, e de așteptat o altă avalanșă de imagini sensibile din partea lui Adrian Zăinescu.

* Adrian Zăinescu, **Dincolo de orizonturi**, Cuvânt înainte de Ion Manea, Ed. Eikon, Buc., 2020

Revista Dunărea de Jos

EDITOR: CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI

Președinte: COSTEL FOTEA

CENTRUL CULTURAL „DUNĂREA DE JOS”

Manager: Viorel Sandu

Str. Domnească nr. 61, Galați, cod. 800008
tel.: 0236 418400, fax: 415590, e-mail: office@ccdj.ro
ISSN: 1583 - 0225

Redactor șef: Florina Zaharia

Redacția: Alina Simona Dragomir, Laura Dumitrache,
Eduard Mihalcea, Adrian Doru Nica, Costel Radu

Sumar:

„Festivalul Iei la Dunărea de Jos” - p.1; Lansare Proiect Sală de spectacole - Trecutul are un nou viitor - p. 2, 3; Art City - Festivalul Internațional de literatură Poezia - Port la Dunăre - p. 4,5,6,7,8,9; Traducere Carmen Andrei - Cele 24 victorii de etapă ale pictorului Belgritte - p.10,11,12,13; Poezie și proză de Petra Ana Mirică-Bobiț - p. 14,15; Pacientul Louis Barthou - autor Nicolae Bacalbașa - p.16; Post mortem Rusalin Vlaicu - p.17; Atac mârșav la ceas de seară - autor Ion Manea - p.18,19; Cronică de Ghiță Nazare - „Dioclețian între apoteoză și blestem”, autor Violeta Ionescu - p.20,21; Cronică de Vasile Leonte - Dincolo de orizonturi, autor Adrian Zăinescu - p. 22; Cronică de Octavian Mihalcea - Ascensiuni rotitoare, autor Geo Galetaru - p. 23; Cine a fost George Mihăilescu-Anonimu? - autor Violeta Ionescu - p.24,25; Problema Ucrainească, autor Radu Moțoc - p.26,27; Trimisul special din Abis, autor Elena Netcu - p.28,29,30,31; Resurrecția spirituală a provinciei, autor Gh. Felea - p. 32,33,34,35; Morphochroma, autor Corneliu Stoica - p. 36,37,38,39; Dicționar artiști plastici gălățeni, autor Corneliu Stoica - p.40,41; Virgil Pavel: „Sculptorul Dan Mateescu”, semnal editorial de Corneliu Stoica - p.42,43.

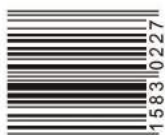

Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor.

Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate.

Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (www.ccdj.ro) sau pe pagina de facebook *Centrul Cultural Dunărea de Jos Galați*. Arhiva parțială a revistei se găsește pe site-ul instituției.

Revista *Dunărea de Jos* este membru APLER (Asociația Publicațiilor Literare și a Editurilor din România).

Galati, cod 800008, str. Domneasca, nr. 61
Tel./Fax: 00-40-236-418400; 00-40-236-415590
E-mail: office@ccfj.ro; revista.dunaradejoi@ccfj.ro
www.ccfj.ro

